

Samvirke

NR. 2759 . 1. FEBRUAR

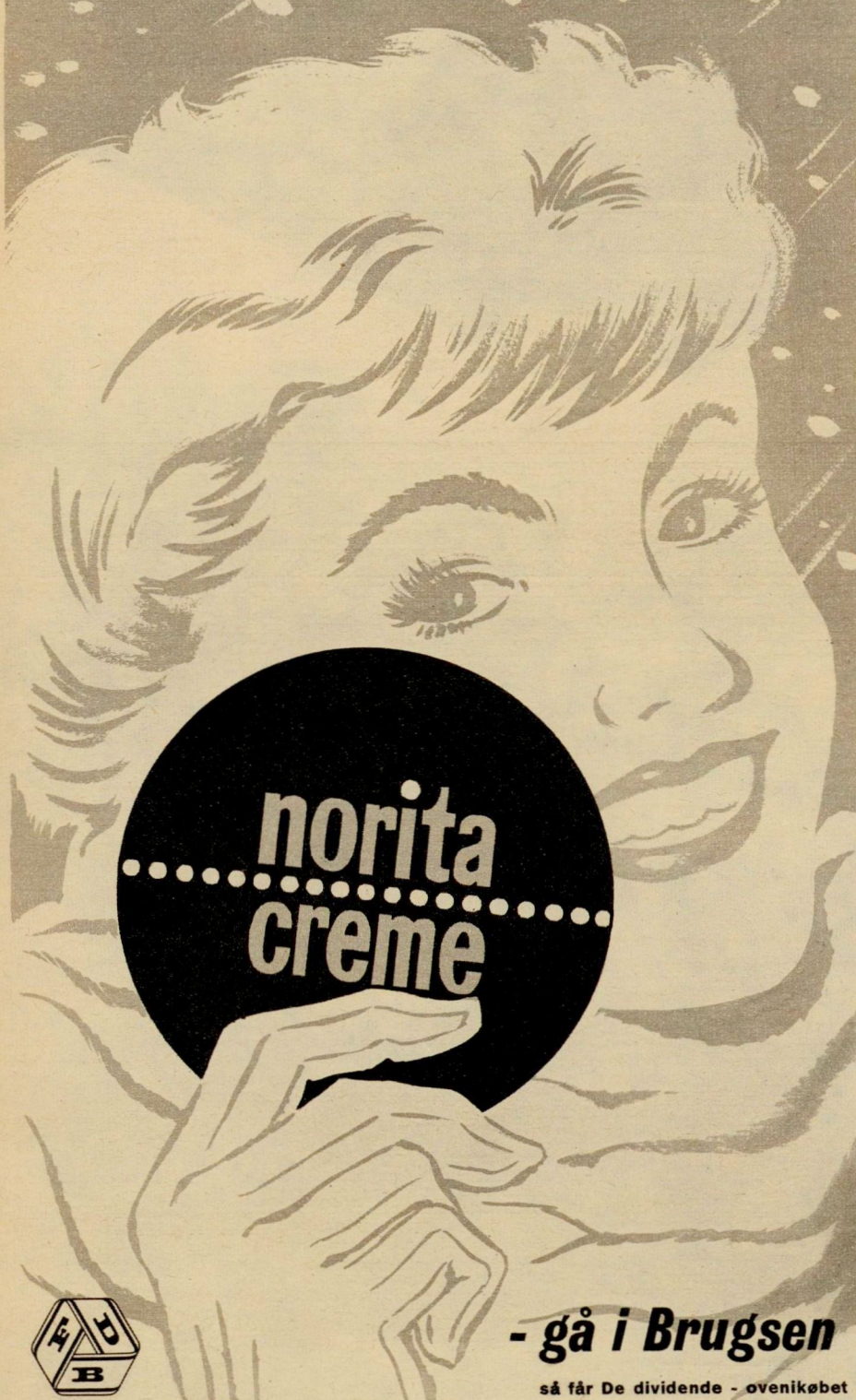

FORELSKEDE? TVÆRTIMOD; TO RIVALER!

Se billederne og artiklen
på midtersiderne om
forunderlige akvariefisk

- lad bare vinden bide

Den fine NORITA creme fedter ikke og er uundværlig til beskyttelse af huden i blæst og vintervejr. NORITA fås både i dåse og tube

**norita
creme**

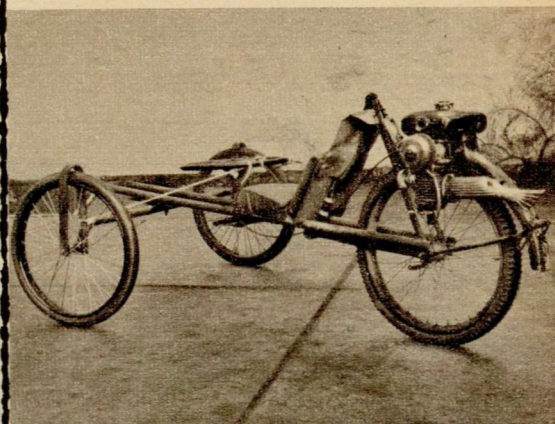
- gå i Brugsen

så får De dividende - ovenikøbet

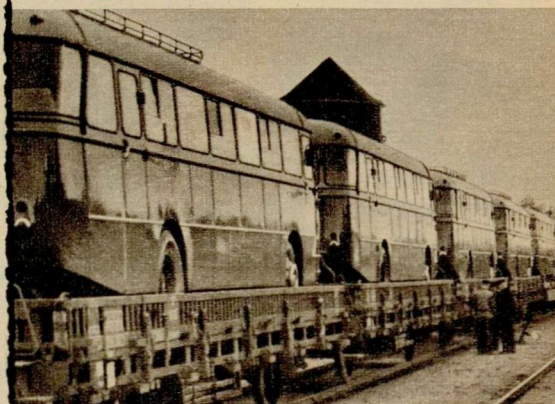
LANDET RUNDT

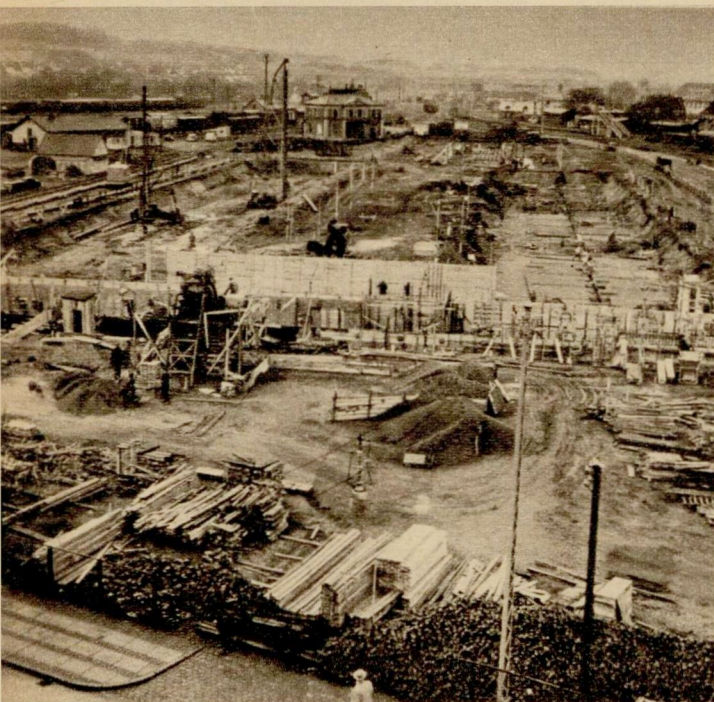
SMAGFULDT. Om smagen kan ikke disputeres, siger digteren J. L. Heiberg. Men at smag har varierende grader, viser skiltene ovenfor.

MOTORGLÆDE OG -SORG. To motorglade drenge i Rønne på Bornholm muntrede sig med dette mærkelige køretøj, hvis drivkraft var en gammel, udboret knallertmotor. Det blev styret med en tøjsnor, mens opbremsning skete ved hjælp af drengenes skosåler. 40 km i timen kunne den hjemmelavede bil præstere. Drengenes glæde blev dog forvandlet til sorg, da politiet opdagede morskaben, for så blev bilen brat motorløs!

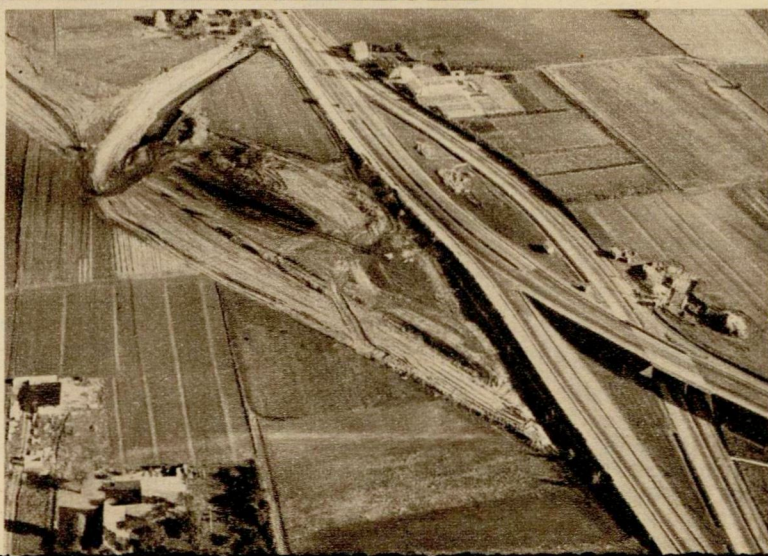
TIL POLEN. Dansk Automobil Byggeri i Silkeborg skal levere 105 rutebiler til de polske jernbaner, og fornylig afgik første sending.

KEDELIG FANGST. De nordfynske fiskere klager over, at marinen holder mineøvelser på deres fiskepladser. Gang på gang får fiskerne øvelsesminer i nettet, og da en mine vejer 900 kg, rives nettene ofte i stykker. Et sildetrawl koster et par tusinde kroner, så det er ingen spøg at få en fangst i nettet som på billedet herover, hvor et medlem af hærens sprængningskommando er ved at frigøre en mine fra en Kerteminde-fiskers net. Øvelsesminerne indeholder nemlig et kg trotyl, så der skal en vis fagkundskab til at omgås dem.

OR BANEVAGNE. Hedenborg er ved at få bygget en ny overdækket godsbanelinje, der bliver 10 m lang.

OR -BILER. Hedenborg er en trafikalt flaskehals på en vigtige hovedstrækning mellem København og Roskilde. En omfartsvej er under opbygning, og luftledet til højre viser, hvorledes den vil munde ud i ringvejen ved Roskilde.

Sy selv

efter

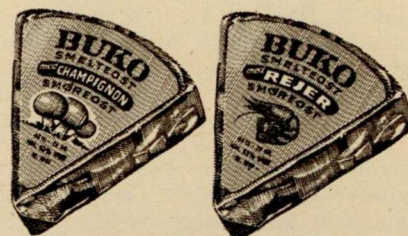

NR. 3348, 2 modeller
i et mønster

Størrelse 2 og 4 år

PRIS KR. 2,75

Fås i BRUGSEN - NORITA - STILMAN
og ANVA

Ta' BUKO til bords...

VARER MED FREM TID I

MON IKKE de fleste af os inderst inde er overbevist om, at dansk levnedsmiddelproduktion og fødevarerhandel er noget af det mest fremskredne og fuldkomne i verden? – Store udenlandske levnedsmiddelfirmaer synes at være af en anden mening, for de søger i stigende grad ind på det danske marked, hvor de åbenbart finder muligheder, som vi ikke selv har udnyttet tilstrækkeligt.

Unilever breder sig; for et par år siden købte amerikanere vort største selskab i ostebranchen, og som det allernyeste har den mægtige svenske fødevarerkoncern *Findus* indledt et stort fremstød på det danske marked for dybfrosne levnedsmidler. *Findus* opstiller frysediske hos købmændene og forsyner dem med varer fra egne fabrikker – og svenskerne venter sig tydeligt nok en stor fremtid i denne branche.

DET er ganske rigtigt også et vareområde med de bedste fremtidsudsigter. Vi spiser jo stadig mindre brød, grød og kartofler her i landet, medens vi til gengæld sætter voksende mængder af kød og flæsk til livs. Det er simpelthen et udtryk for den stigende levestandard i Danmark. Allerede nu er det almindeligt, at en familie bruger en fjerdedel af de samlede fødevarerudgifter til netop kød og viktualier. Og efterhånden som husmødrene køber mere ind af disse ting, så ønsker de også både at have lettere adgang til dem og at blive præsenteret for et større vareudvalg.

Det er handelens, og i særlig grad naturligvis brugsforeningernes, opgave at komme disse ønsker hos forbrugerne i møde.

Det mest imødekommende svar er klart nok de mange kød- og viktualiebutikker, som brugsforeningerne opretter rundt omkring i disse år. Men ikke alle brugsforeninger kan uden videre indrette en særlig viktualieforretning, for det er jo i alle tilfælde en kostbar affære, som man kun indlader sig på, når der er sikker kundemæssig basis herfor; det kræver også særlig fagkundskab og fordelingsorganisation.

På Andelsskolens kød- og viktualiekursus for nogen tid siden – iøvrigt en vellykket premiere for skolens nye kursusafdeling – blev det fastslået, dels at en sådan forretning kræver et ret stort salg for at kunne svare sig, dels at der under en eller anden form må ligge en samlet produktion bag kød- og viktualiebutikkerne, enten som regionale fødevarerfabrikker, drevet af de lokale brugsforeninger eller FDB, eller f. eks. ved et samarbejde med andelsslagterierne.

Meget tyder iøvrigt på, at landbrugets andelsbevægelse selv – og specielt det nyoprettede Landbrugets Afsætningsråd – er opmærksom på, at et snævert samarbejde med brugsforeningerne og disses moderne salgsskapparat byder på rige udviklingsmuligheder for afsætningsmuligheder for landbrugets forædlede produkter.

SPØRGSMÅLET om nye, hele butikker er altså ikke så ligetil, selv om der forlængst er fastslået et voksende behov herfor – også på landet. Man kan dog også i mange tilfælde klare sig med mindre, nemlig med køledisken, hvori også ellers kolonialprægede butikker kan forhandle dybfrosne kød- og flæskevarer,

viktualier, frugt og grøntsager, fisk og færdige middagsretter. Bl. a. takket være FDBs rimelige betalingsbetingelser for frysediskene er der nu ca. 400 sådanne anlæg i gang rundt om i brugsforeningerne, som også har de bedst tænkelige forudsætninger for et fremstød netop på dette område: Man har medlemmerne, man har butikkerne – og man har de bedste leverandører af frosne varer, bl. a. produkter i topklasse fra Svendborg Konserverfabrik.

Dybfrosten har en naturlig plads i den omfattende forbrugsomlægning, der er under opmarch; den betyder nemlig på én gang en lettelse for husmoderen og ny omsætning for brugsforeningen, altså håndgribelige fordele for begge parter. Men her – som undertiden også ved andre lejligheder – opstår der vanskeligheder for den lykkelige forbindelse: Myndighederne! Mange steder i landet har det offentlige lagt hindringer i vejen for dybfrosten.

På *Danske Husmødres Forbrugerråds* årsmøde fornylig blev disse hindringer rigtig heglet igennem. Det er til april to år siden, et handelsministerielt udvalg vedrørende forhandlingen af dybfrosne levnedsmidler afgav betænkning om at føre

forholdene ajour, men endnu er der ikke sket noget som helst – sagen ligger fortsat hos landbrugsministeren.

HVAD er det da, der skal ske? Jo, der kræves naturligvis en tilpasning af myndighedernes butiksforskrifter til den tekniske revolution, som dybfrosten i virkeligheden er, og den heraf følgende forbrugsomlægning. Mange af de gældende forskrifter er fra Klør Konges tid, og blot for få år siden kunne man jo umuligt forudse, at kødvarer o. lign. kunne forhandles rensat, hermetisk indpakket og nedfrosset til -18° (en temperatur, hvor ingen bakterier trives) i lækre kølediske, alt sammen mindst lige så hygiejnisk som det sædvanlige salg i flisebeklædte, afløbsforsynede osv. specialbutikker, der hidtil er anset for det eneste mulige forhandlingsted for sådanne varer.

Men nu er frysedisken en realitet. Der er allerede installeret ca. 2000 sådanne anlæg i danske butikker, og uge for uge slutter flere endnu sig til denne koldfront! Markedet er i stærk vækst – det kan også de smarte svenske forretningsfolk se.

HUSMØDRENS specielle organ, *Forbrugerrådet*, er lige så op-

BETAL, hvaad

INDTIL for et par uger siden var praktisk talt alle danske husmødre lykkeligt uvidende om, at der findes en *supermargarine* – og der foreligger ikke ringeste vidnesbyrd om, at de savnede den. Det gjorde derimod *Margarine Compagniet*, den altdominerende sammenslutning indenfor den private margarineindustri, og selskabet har derfor gennem nogen tid truffet forberedelser til at velsigne det danske marked med denne nye vare.

NÅR forbrugerne har fået kendskab hertil på nuværende tidspunkt, skyldes det, at Forbrugerrådet har indbragt spørgsmålet om prisen på supermargarinen for monopol-ankenævnet. Så vidt det er offentligt bekendt, drejede Forbrugerrådets klage sig navnlig om det forhold, at Margarine Compagniet finder det påkrævet at indkalkulere særlig store reklame- og salgsomkostninger i prisen på den nye vare – så at sige en slags ekstrabetaling for besværet med at overbevise forbrugerne om, at de ikke er nær så tilfredse med de hidtidige udvalgs muligheder: smør og almindelig margarine, som de har gået og troet.

Afgørelsen fra ankenævnet forelå endnu ikke, da dette nummer af *Samvirke* gik i trykken, men uanset udfaldet af denne prissag giver supermargarine-planerne os anledning til nogle bemærkninger:

HVORFOR finder Margarine Compagniet det i det hele taget påkrævet at sende en sådan vare på markedet? *Forbrugerne* har ikke bedt om at få supermargarine, og der foreligger heller ikke andre vidnesbyrd om, at der er behov for den. Og hvis Margarine Com-

ANDELSKONGRES

VED ENTRES ÅRS MÆRKEDAG

DE TO sidste dage i februar samles repræsentanter for al dansk andelsvirksomhed til andelskongres i København.

En begivenhed af denne art indtræffer meget sjældent – forrige andelskongres afholdtes i maj 1946 – og den omfatter en af de mest kompetente andelsforsamlinger, der kan tænkes.

Forsamlingen sammensættes nemlig af formænd, bestyrelsesmedlemmer samt medlemmer af repræsentantskaberne eller tilsvarende organer – foruden de højeste funktionærer – i alle de organisationer og selskaber, der tilsammen udgør De samvirkende danske Andelsselskaber (Andelsudvalget). Delegeretantallet for hver medlemsorganisation sættes i forhold til dens størrelse, og kongressen afholdes så tidligt på året, for at emnerne eller beslutningerne kan blive ført ud til videre behandling ved de store forårsgeneralforsamlinger i de enkelte organisationer og hovedselskaber.

Formanden for De samv. Andelsselskaber, proprietær S. Overgaard bliver kongressens første taler og redegør i en oversigt og beretning for virksomheden og for andelsorganisationernes placering. Andelsudvalgets sekretær, redaktør A. Axelsen Drejer taler derefter om

udviklingslinjer i dansk andelsbevægelses samvirksomhed gennem tres år. Denne historiske redegørelse har sin årsag i, at det i februar er tres år siden, at danske andelsfolk på et møde i København skabte vedtægterne for Andelsudvalget, der dermed var etableret som dansk andelsbevægelses toporganisation.

Første kongresdag omfatter yderligere tre foredrag. Formanden for FDBs bestyrelse, professor P. Nyboe Andersen, der også er næstformand i Andelsudvalget, vurderer andelsforeningernes organisationsmæssige arbejde og efterfølges på talerstolen af forstander Johs. Dons Christensen, hvis emne er producenterne og afsætningen. Første kongresdag slutes med et forslag til ændringer i vedtægterne for De samv. danske Andelsselskaber, forelagt af sekretær Clemens Pedersen.

Anden kongresdag indledes med et foredrag om aktuelle emner i brugsforeningsarbejdet ved førstedirektør Ebbe Groes. Derpå taler direktør T. Mathiasen fra Mejerikontoret i Aarhus om tilpasning af andelsformen

Andelsudvalgets formand
propr. S. Overgaard.

under mejeribrugets strukturforandringer. Andelsmaskinindkøbets direktør, Fritz Petersen, taler om den nys gennemførte rekonstruktion og fremtidsplaner for selskabet, og som sidste taler på kongressen belyser direktør i Andelsbanken, Kristian Møller, spørgsmålet: Andelsbanken og andelsvirksomhedernes finansieringsform.

Repræsentanter for offentlige myndigheder m. m. inviteres til at overvære første kongresdag, hvis møder er „åbne“. Anden kongresdag betragtes derimod som „lukket møde“, der kun overværes af de delegerede i kongressen.

N Å R U H E L D S K A L V Æ R E

DES VÆRRE har sammentræffende omstændigheder medført, at Samvirke i dette nummer (side 10-11) bringer en illustreret skildring af et emne, som Politiken behandlede på tilsvarende måde i en reportage den 11. januar, nemlig Vesterhavets attentater på Jyllands vestkyst ved Trans.

For at læsere af begge blade ikke skal føle sig foranlediget til at tro, at Samvirkes artikel fremkommer som et plagiat af Politikens – ligheden er umiskendelig – er en forklaring nødvendig. De to skildringer har ingen forbindelse med hinanden. Et dagblad har fordelen af at kunne disponere fra den ene dag til den anden, mens Samvirke hæmmes af

en lang og omstændelig trykproces, der medfører, at redaktionen (bortset fra stoffet på disse to sider) må aflevere sine artikler 30-40 dage, før et nummer skal udkomme. Samvirkes artikel om Trans var afleveret til trykkeriet allerede 30. december og kan ikke trækkes tilbage på et så sent tidspunkt som 11. januar, selv om bladet først udkommer 1. februar. Vi håber på læsernes forståelse.

Iøvrigt har minister Kaj Lindberg aflagt Fjaltring strand et besøg og vil nu søge gennemført en bevilling til bygning af to hofder, der hver vil koste 1 mill. kr. Det ser således ud til, at beboernes ønske langt om længe opfyldes.

40 Å R I FDB

To ledende funktionærer i fællesforeningen, direktør A. B. G. Bagge Andersen, frøafdelingen, og kontorchef Regner Nielsen, sekretariatet, har fornylig fejret 40 års jubilæum.

Direktør Bagge Andersen, der har ledet frøafdelingen i Glostrup siden 1930, har i denne egenskab repræsenteret forbrugerinteresserne i det enestående samarbejde mellem frøproducent og frøforbruger her i landet og har med

stor ildhu værnet om og udbygget dette samarbejde.

Kontorchef Regner Nielsens arbejdsfelt omfatter især brugsforeningernes medlemsforhold i FDB. I denne egenskab er han kendt landet over og agtet af brugsforeningerne for sin viden og hjælpsomhed.

Samvirke gratulerer de to jubilarer og beklager, at bladet var afskåret fra at omtale jubilarerne forud for deres respektive fest-dage.

Brugsforenings-jubilæum: 25 år: Skudstrup brugsforening, den 24. februar.

mærksom på udviklingen. Forbruget af dybfrosne levnedsmidler er i Danmark i øjeblikket kun ca. 1/4 kg årligt pr. indbygger, men sandsynligvis vil det snart nå op på det norske tal: 1,5 kg, ja endog kravle op mod det svenske forbrug: 2,1 kg pr. indbygger – eller for den sags skyld endnu højere. I USA er en tyvendedel af levnedsmiddelsalget dybfrosne varer. Men for at forbruget skal kunne udvikle sig harmonisk, må sundhedsautoriteternes forældede og rent ud sagt kaotiske butiksforskrifter moderniseres, specielt hvad de dybfrosne middagsretter angår. Og Forbrugerrådet vedtog derfor en resolution til landbrugsministeren, hvori man rykker for en afgørelse og peger på, at forhandling af dybfrosne middagsretter uden videre skulle kunne ske fra detailbutikker, når disse har en godkendt frysedisk.

Der finder allerede en mindre eksport af danske dybfrosne middagsretter sted, men denne eksport vanskeliggøres derved, at den endnu ikke har noget stort hjemmemarked at støtte sig på. Det bør den få; myndighederne bør i hvert fald ikke ligefrem stille sig i vejen herfor. Og når det svenske „Findus“ kan oprette en vældig eksport til udlandet af dybfrosne levnedsmidler, så må vi i landbrugslandet Danmark vel også kunne det? Det er ikke blot for en snæver hjemmemarkedsbetragtning, at viktualier er varer med fremtid i!

et koster!

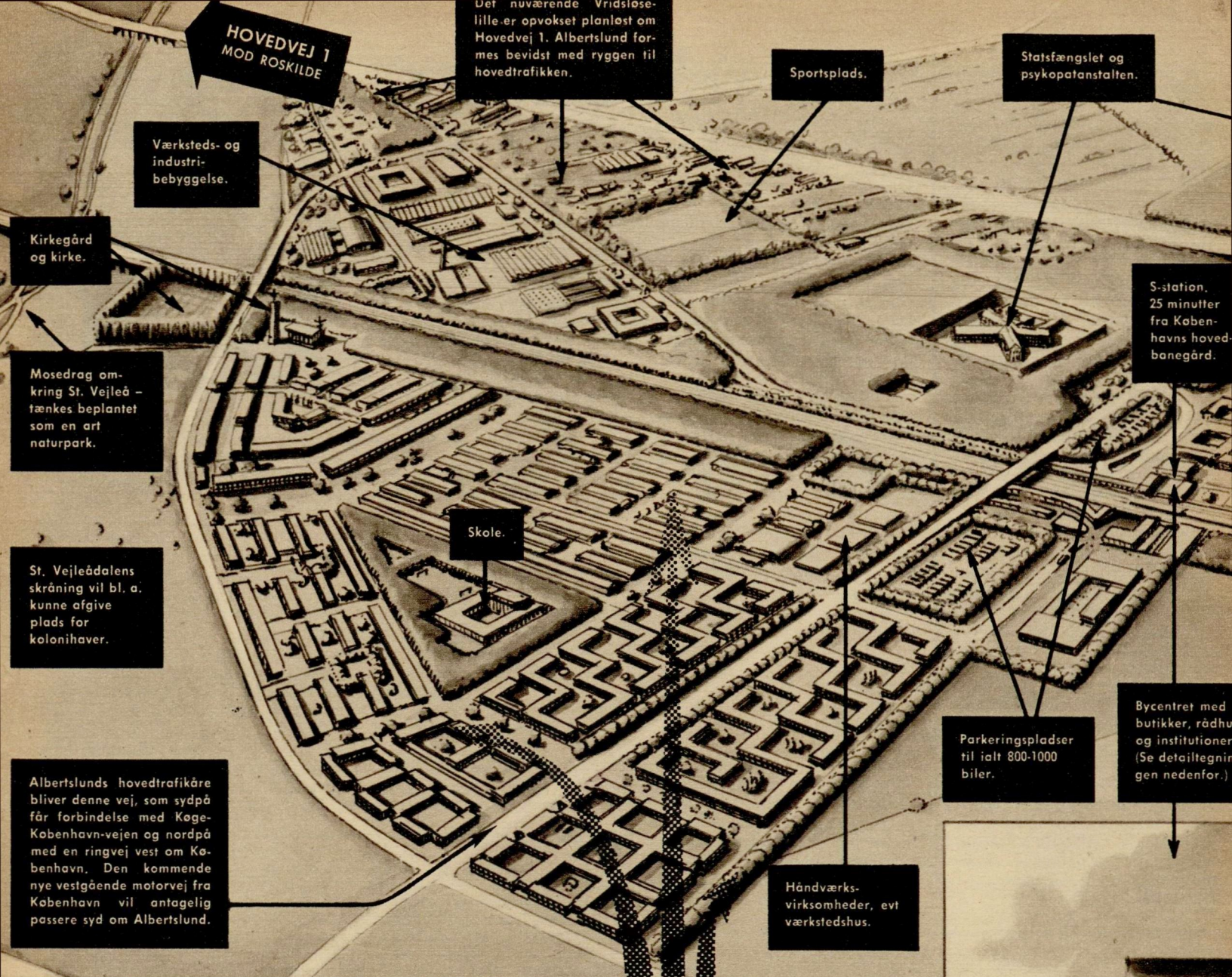
pagniet absolut vil udsende supermargarine uden opfordring fra forbrugerne, hvorfor i alverden skal byrden ved at slå på stortromme for den da lægges på forbrugerne? Selskabet måtte dog vel i det mindste selv kunne afholde de ekstra reklameomkostninger, der er forbundet med at lokke forbrugerne over til en dyrere vare. Ellers hører man jo netop altid, at reklamen betaler sig selv ved at skabe et større salg og give producenten stordriftens fordele.

I dette tilfælde ligger det altså ganske klart: reklameomkostningerne væltes over på forbrugerne, og tilstedeværelsen af to typer margarine vil yderligere betyde en fordyrelse gennem øgede distributionsomkostninger og større lagerhold både i detail- og engrosledet.

Desuden vil produktionen af den almindelige margarine gå ned, hvorved den vil blive dyrere pr. pakke i fremstilling og vel altså også må sættes op i pris?

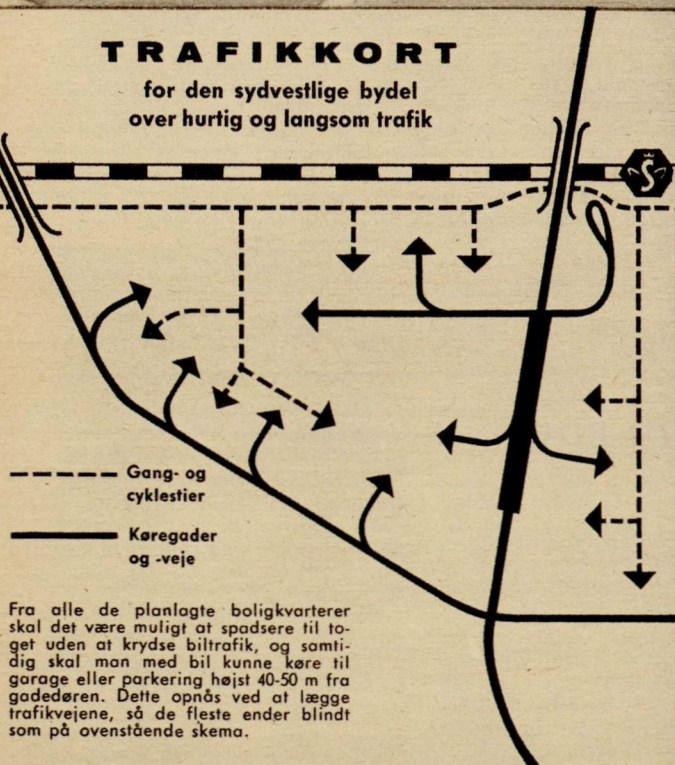
KOMMER Margarine Compagniet trods alt med supermargarinen, vil FDB – hvis fabrik i Viby dækker en fjerdedel af landets margarineforbrug – naturligvis ikke kunne sidde stille og se på, at den private industri tager markedet. Brugsforeningerne må da selv komme med en tilsvarende vare fra egen fabrik og bekoste kampagnen for at bane vejen for den, selv om vi indrømmer, at det vil være forkert at gå ud i en direkte konkurrence med smørret.

Men vort standpunkt til supermargarinen er altså udtrykt i dette spørgsmål: *Hvad skal vi overhovedet med den?*

TRAFIKKORT

for den sydvestlige bydel
over hurtig og langsom trafik

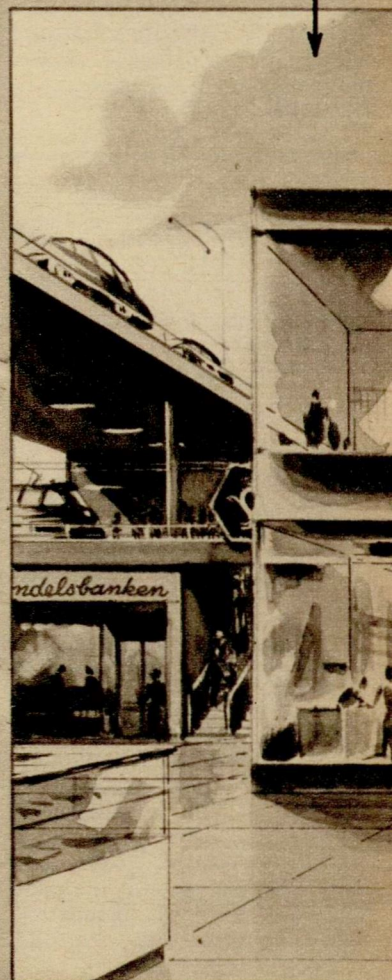

De allerfleste af Albertslunds 20.000 beboere vil få deres hjem i udlejningsejendomme - 2-etagers, men ret tæt placeret. I nybyggede kvarterer rundt om landets større byer er det ellers én-familie-huse, højhuse eller 3-4 etagers spredt blokbebyggelse, der dominerer.

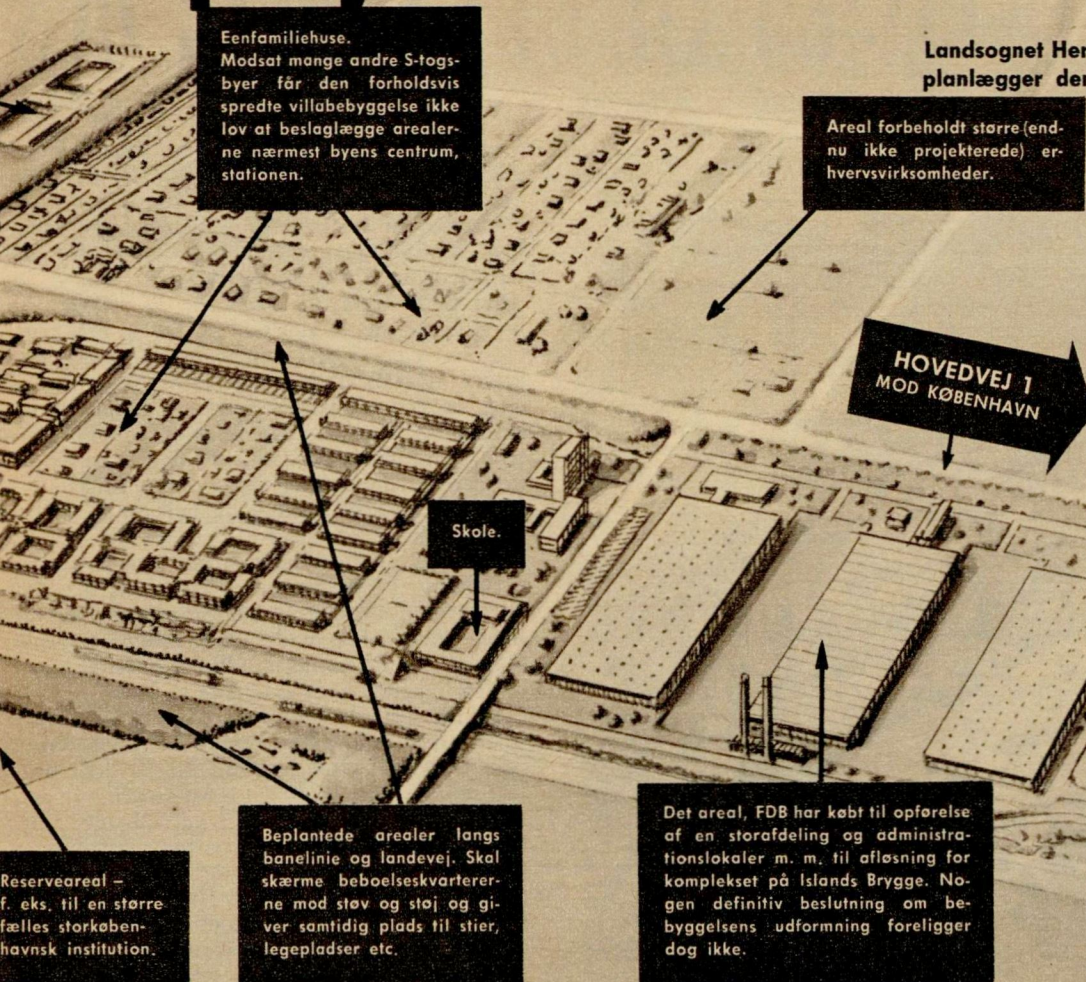
- Vi mener imidlertid, at 16-etagers huse på en pløjemark ikke er noget rigtigt menneskeligt miljø, siger kommuneingeniør Høgh Nielsen, og udstrakt villabebyggelse vil vi undgå, fordi det giver for mange mennesker for lang afstand til S-banen. En stor del af beboerne vil jo antagelig arbejde i København, selv om vi lægger vægt på, at Albertslund ikke blot skal være en "soveby".

Når vi vælger 2-etagers frem for 3-, 4- eller 5-etagers huse og til gengæld en tættere bebyggelse, er det, fordi vi derved bedre kan give beboerne en fornemmelse af at bo i en by, hvor de kan færdes uden søstøvler og olietøj. Den nærmere kontakt med jorden og den mere tiltalende dimension i forhold til mennesker og bevoksning skulle også gerne være med at opveje, at 2-etagers jo nok bliver lidt dyrere pr. etagemeter end 3-5-etagers ejendomme.

Vi vil også gerne have en klar afgrænsning af by-bebyggelsen - gerne sådan, at de åbne marker strækker sig helt ind til bygrænsen - netop for at understrege, at Albertslund er en by, ikke et stykke udflydende og karakterløs forstadsbebyggelse.

Fra pløjemark til storby på 10 år

Landsognet Herstederne bygger en by til 20,000 mennesker – og planlægger den forud fra Rådhuspladsen til det yderste hus.

BYEN, De ser til venstre for disse linier, er på størrelse med Holbæk, Nakskov eller Frederikshavn. Den adskiller sig imidlertid fra dem og fra alle andre danske byer på flere måder. Først og fremmest ved, at den kun eksisterer på papiret. Opsøger man stedet – det er temmelig nøjagtigt midt mellem København og Roskilde lidt syd for hovedvej 1 – vil man finde det meste af byarealet liggende som gode, fede pløjemark.

Om kun en lille halv snes år vil byen *Albertslund* imidlertid være flyttet fra tegnebrættet ud på disse agre som bopæl for knapt 20,000 mennesker. Også da vil *Albertslund* være noget enestående. Det er nemlig den første by i Danmark, der bygges efter en på forhånd udarbejdet, detaljeret plan for hele bysamfundet.

I udlandet har man enkelte steder gennemført noget lignende – således Vällingby ved Stockholm. Men dette svenske projekt førtes ud i livet af Stockholm, en hovedstad med dennes økonomiske og tekniske kraftreserver. *Albertslund*-planen skal gennemføres af *Herstederne* – en lille landkommune med ca. 3200 indbyggere, et kommunalbudget, der knap og

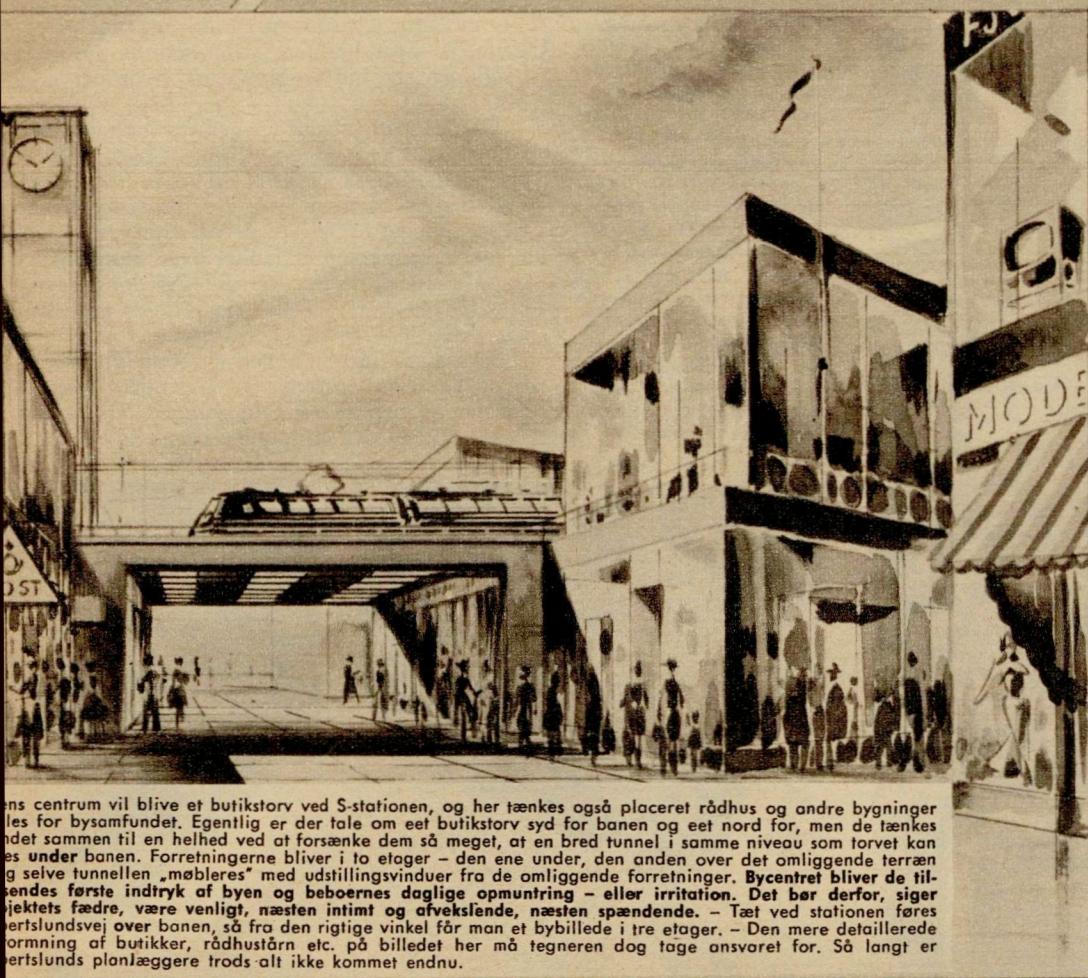
nap passerer 1 million kr. og en teknisk stab, der indtil nu har bestået af 1 – een – mand, kommuneingeniør *Chr. Høgh Nielsen*. Om selve skitseprojektet til byen har han dog samarbejdet med byplanspecialisten, professor *P. Bredsdorff*, og nu, da man går i gang med den mere detaljerede udformning, oprettes et beskedent planlægningskontor. Op-gavens omfang antydes af, at alene de ca. 6000 boliger i *Albertslund* vil kræve en investering på ca. 300 millioner kr., hvortil kommer penge til veje, kloaker, skoler, legepladser, rådhus etc. – foruden anlægget af en S-station, som statsbanerne tager sig af.

– De naturlige betingelser for at skabe en by efter moderne byplanprincipper er imidlertid næsten de bedst tænkelige, siger sognerådsformand *Hans Nielsen*. I stedet for en ældre bykerne står vi her med store, åbne arealer, og kommunen ejer selv størsteparten af grundene, efter at vi nu har købt gården *Albertslund*. Det køb har jeg arbejdet for siden 1946, men i første omgang faldt det på en enkelt stemme i sognerådet, og staten købte gården for 470,000 kr. Nu har vi måttet give 1,2 mill. kr. for den.

Det er en stor opgave, men de gode betingelser giver også et særligt ansvar. Desuden viser erfaringen fra andre omegnskommuner, at så længe de præges af tilflytning, går det økonomisk godt, så vi er afgjort optimister.

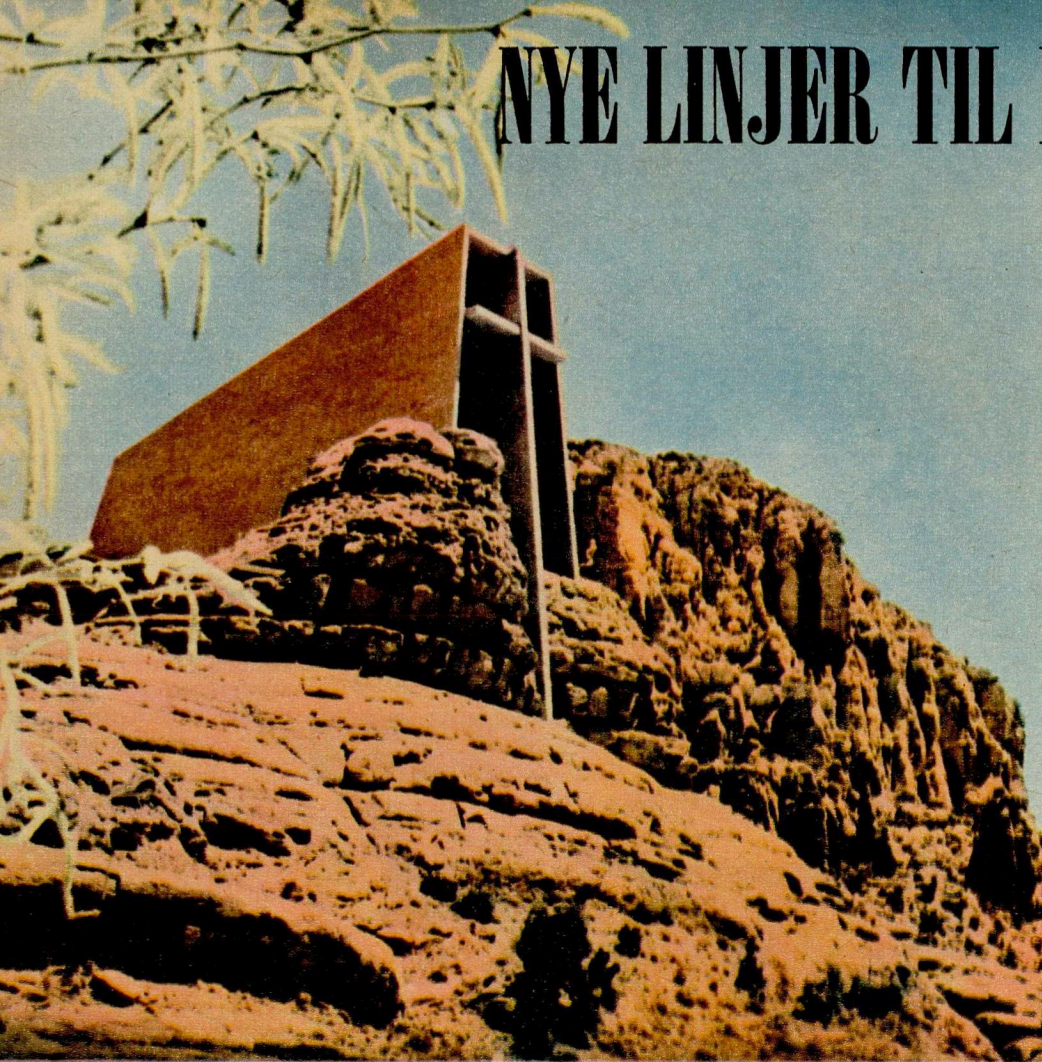
Hvad de „gamle“ beboere siger...? Jeg tror ærlig talt, de følger udviklingen med begejstring. Mennesker trænger nu engang til at have noget, der er lidt større end dagligdagen at se hen til.

At finde tilstrækkeligt mange byggeinteressererede, er ialtfald ikke noget problem. Det kniber mere med at holde dem fra dørene...

ns centrum vil blive et butikstov ved S-stationen, og her tænkes også placeret rådhus og andre bygninger les for bysamfundet. Egentlig er der tale om eet butikstov syd for banen og eet nord for, men de tænkes det sammen til en helhed ved at forsænke dem så meget, at en bred tunnel i samme niveau som torvet kan es under banen. Forretningerne bliver i to etager – den ene under, den anden over det omliggende terræn g selve tunnellen „møbleres“ med udstillingsvinduer fra de omliggende forretninger. Bycentret bliver de til-lendes første indtryk af byen og beboernes daglige opmuntring – eller irritation. Det bør derfor, siger jektets fædre, være venligt, næsten intimt og afvekslende, næsten spændende. – Tæt ved stationen føres ertslundsvej over banen, så fra den rigtige vinkel får man et bybillede i tre etager. – Den mere detaljerede ormning af butikker, rådhusstørn etc. på billedet her må tegneren dog tage ansvaret for. Så langt er ertslunds planlæggere trods alt ikke kommet endnu.

NYE LINJER TIL ET GAMMELT HUS

I DANMARK betragter vi landsbykirken som et element så stærkt samhørende med vor nationale egenart, at det for mange føles som noget af et chok, når der de senere år er bygget kirker, som betyder fuldstændigt brud med forestillingen om, hvordan kirker skal se ud – selvom vi på dette punkt (som det fremgår af billederne) langt fra er gået så vidt som i USA og Frankrig.

Rundt om i danske landsogne står over 1500 kirker, der stammer fra Valdemarnes tid – eller er endnu ældre. Anonyme håndværkere skabte med den tids materialer og enkle byggeteknik en kirke, hvis skønhed i dag er en del af det danske landskab, og det er derfor forståeligt, at alt kirkebyggeri herhjemme helt op til vor tid tydeligt havde sin rod i fortiden.

Men det blev der radikalt brudt med, da der i 1940–41 i Lyngby rejstes en kirke, der lignede – ja, hvad lignede den i grunden? Der var ingen grænser for, hvilke sammenligninger folk dengang fandt; en meget udbredt opfattelse var, at den lignede i hvert fald ikke en kirke.

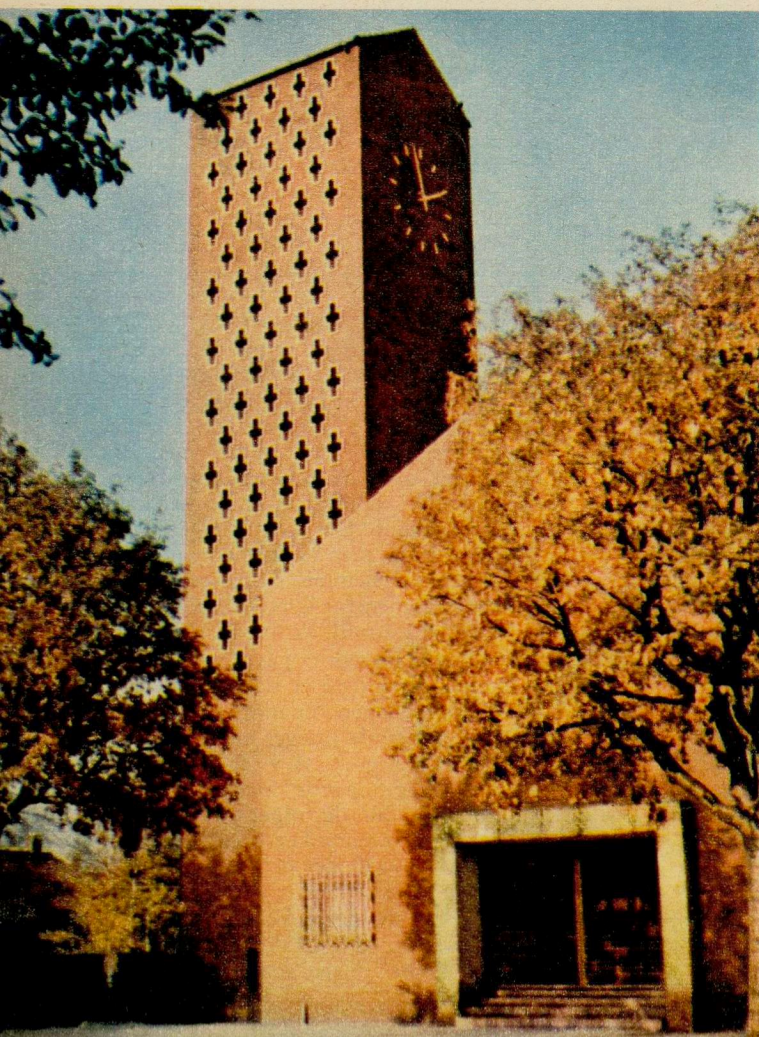
Denne så stærkt omdiskuterede kirke var Christianskirken i Lyngby, tegnet af arkitekterne Erik Jensen og Jacob E. Bang, og når dette projekt sejrede i en konkurrence om kirken, var det, fordi det vel bekendte sit slægtskab med fortiden, men samtidig tydelig viste, at kirken skulle opføres i en ny tidsalder og derfor burde afspejle den udvikling, som såvel byggekunnen som -opfattelse har gennemløbet siden det primitive bonde- og håndværkersamfund.

Landsbykirken er skabt som det ophøjede midtpunkt for lave bondehuse; at flytte den ind i et moderne kvarter med villa- og blokbebyggelse, ja sågar højhuse, ville være at presse et bygningsværk ind i omgivelser, hvor det ikke hører til.

Efterhånden forsonedes gemytterne også med Christianskirken, og når vi i dag – næsten 20 år efter – ser den, synes det svært at forstå det røre, den skabte, men nu var den Storkøbenhavns første „moderne“ kirke; derfor chokerede den.

I efterkrigsårene er landet over skudt kirker op så afstikkende fra det vante, at der fornylig blev klaget over, at folk i skyndingen godt kan forveksle dem med en benzinstation!

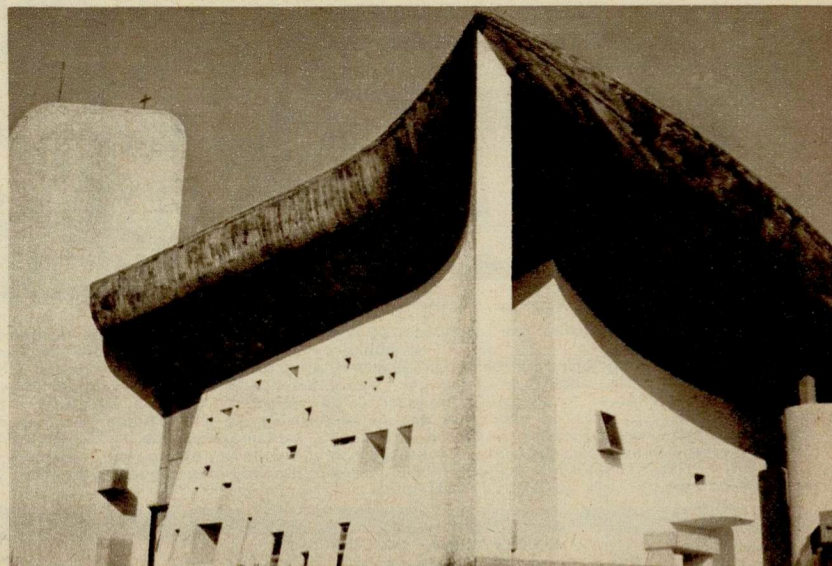
Selvom vel næppe nogen vil beskyldte Lunde-huskirken i København – en af landets nyeste – for *det*, er der i hvert fald enighed om, at den svarer ikke til den gængse opfattelse af en kirke,

Øverst ses det amerikanske Helligkorskapel i Sedona i staten Arizona. Det er ikke fordi egnen er ligefrem begejstret for det nye bygningsværk.

Storkøbenhavns første kirke i moderne stil, Christianskirken i Lyngby, ses til venstre. Det var den, folk for knap 20 år siden nægtede at sætte deres ben i!

Herunder Notre Dame-kapellet i Ronchamp, tegnet af den schweizisk-franske arkitekt le Corbusier, der i november hyldedes ved en stor udstilling i Kunstinstrimuseet i København.

St. Knud Lavard kirken i Lyngby forener tradition med modernisme. Kirken er bygget i jernbeton.

Øverst til højre Lundehuskirken, inspireret af sømærkerne langs vore kyster. Til højre en ny katolsk domkirke i det sorte Afrika, i Neuve Ebridi i Belgisk Kongo. Rejst af moderne materialer har kirken alligevel stærke mindelser om vore europæiske katedraler.

uden at dette dog har afstedkommet meningsudveksling af en længde og drøjde som ved Christianskirken. Hvorfor har Lundehuskirken nu fået denne facon?

Da arealet til kirken blev stillet til rådighed, blev der af kommunen fastsat to betingelser: en kreds af gamle piletræer på arealet måtte ikke fjernes, og kirkegrunden måtte ikke adskilles fra den omliggende park. Arkitekt Holger Jensen har i sin løsning indordnet sig under dette og ladet sig inspirere af sømærkerne ved vore kyster, der på een gang står iøjnefaldende og samtidig falder sammen med den omgivende natur. I overført betydning ligger der noget smukt i at sammenligne kirken med et sømærke.

Mens træværk og sort skifer samt lav rødstensmur er Lundehuskirkens ydre bygnings-effekter, har arkitekt Carl R. Frederiksen valgt beton ved opførelsen af Storkøbenhavns nyeste katolske kirke, St. Knud Lavard-kirken.

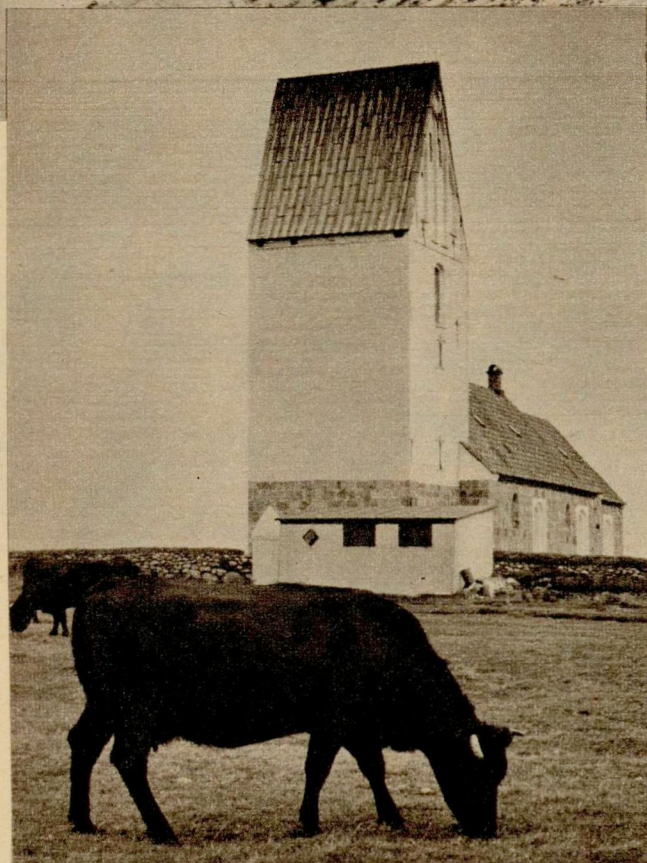
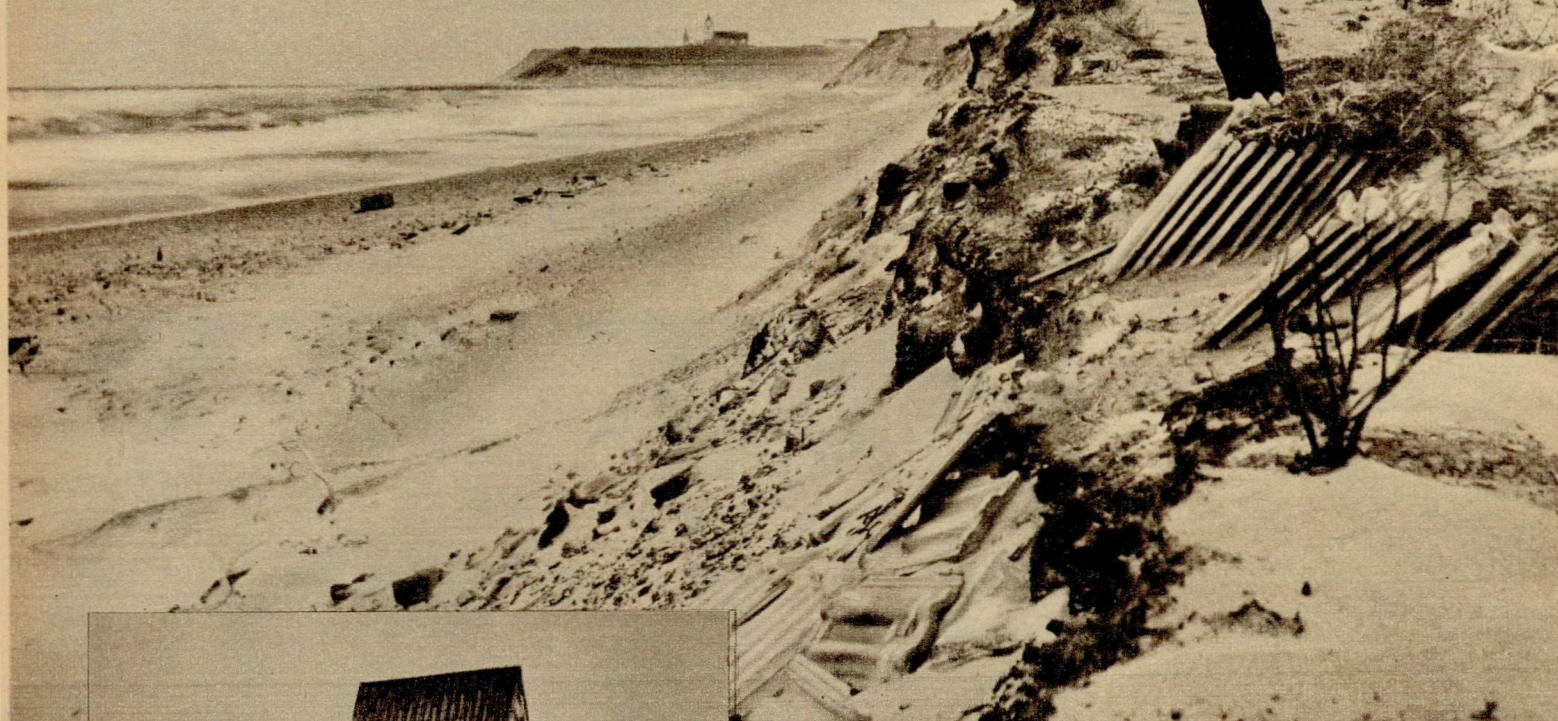
Moderne kirkebyggeri er søgende i sin stil. Det gælder naturligvis ikke kun Danmark, og selvom de udenlandske eksempler, vi viser her på siden, ikke skal udgives for at være essensen af det nye, afspejler de dog typiske strømninger.

Det franske kapel er skabt af vor tids største og mest omdiskuterede bygningskunstner, le Corbusier. Under krigen blev det gamle pilgrimskapel Notre Dame du Haut Ronchamp ødelagt, og Dominikanerordenen overdrog da le Corbusier at skabe et nyt, der blev indviet i 1955. Såvel le Corbusiers værk som det amerikanske kapel (Helligkorskapellet i Sedona, Arizona) står som vokset op af klipperne, men mens le Corbusier har formet sit, som var det et produkt af naturens egen frodige fantasi, er det amerikanske præget af dristig arkitekturs trang til med enkle midler – her det stærkt optrukne kors – at understrege bygningens formål.

Heldig har den amerikanske arkitekt ikke været med sit bygningsværk, og den del af befolkningens vrede, der ikke er blevet ham til del, er udøst over kunstnere, der har foretaget den indvendige udsmykning.

HAVET truer helt sogn

Med ryggen mod syd og næsen mod nord kigger vi på det øverste billede mod den truede kyststrækning, som havet huler ud. Ude i horisonten skimtes Trans kirke, der nederst ses i nærbillede.

DET lille vestjyske sogn Fjaltring-Trans er blevet alvorligt uvenner med myndighederne; man føler sig rent ud sagt dårligt behandlet og beskylder myndighederne for at påføre kommunen milliontab ved ikke alene at have undladt at forhindre det grådige Vesterhav i at æde løs af sognets gårde og jorder, men for ovenikøbet at have fremmet denne udvikling.

Vesterhavet er en barsk nabo. Hvert år æder det sig 2-3 meter ind i strandlinjen på størstedelen af kysten på trods af, at der årligt ofres mange millioner kroner på kystsikring.

Overalt ved vestkystens mest udsatte steder er der foretaget sikring ved hjælp af store hofdeanlæg. Tanger bygget op af tons-tunge cementblokke og kampesten strækker sig ud i havet for at hindre strømmen i at føre kystens materialer bort – eller for i hvert fald at dæmpe havets appetit.

Overalt? Nej! her er det, at Fjaltring-Trans protesterer, netop denne lille kommune nord for Nissum fjord er sprunget over.

Sikringen af den jyske vestkyst tog form, da havet i slutningen af

forrige århundrede truede med at bryde igennem ved Thyborøn. Her blev vestkystens første hofder bygget, men det viste sig hurtigt, at vel kunne de bremse materialevandringen stærkt – men kun for at fremskynde den så meget desto mere, hvor hofdeanlæggene holdt op! Resultatet blev derfor, at man efterhånden blev nødt til at gå længere og længere sydpå, indtil man i midten af 30'erne byggede en hofde udfor Trans kirke, som havet da havde ædt sig betænkeligt ind på.

Så stoppede man yderligere hofdebyggeri ud fra den i og for sig meget logiske begrundelse, at en kommission skulle behandle Thyborøn-problemet, og før den var kommet med en betænkning, ville man ikke gå videre.

For Fjaltring-Trans blev denne afbrydelse imidlertid skæbnesvangere, for med langt større kraft end hidtil tog havet nu fat på at udhule den cirka to kilometer lange strækning syd for hofden ved Trans kirke.

Havet har siden taget et par hundrede tønder land af denne kyststrækning; fem ejendomme

er gået i havet; et hus har måttet flyttes længere ind i land to gange, og for øjeblikket er seks ejendomme truet.

Lodsejerne imødeså standsningen af hofdebyggeriet med bange anelser, og siden 1936 har de og kommunen seks gange rettet henvendelser til myndighederne om at få kysten sikret, men med varierende begrundelser er ønsket hver gang blevet afvist.

Motiveringen for afvisningen har de sidste gange været, at mens det årlige tab ved havets indtrængen kan sættes til cirka 25.000 kr., vil en effektiv kystsikring af den pågældende strækning komme til at koste 3,6 mill. kr.

Sognerådsformand *P. Ruby*, Fjaltring, vil imidlertid ikke helt godtage det regnestykke, som mi-

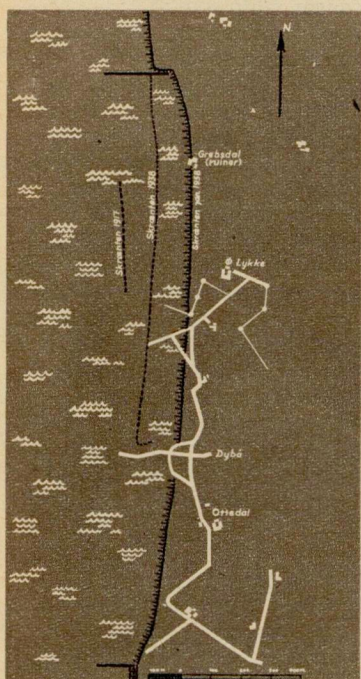
nisteriet for offentlige arbejder har foretaget. Det er et spørgsmål om sognets eksistens, at havet standses, siger han. Som det er nu, flygter folk fra kommunen som følge af de truede eksistensmuligheder. I Fjaltring er befolkningstallet siden århundredskiftet daleet fra 678 til 587 og i Trans fra 231 til 123, og jord til en salgsværdi af en million kr. ligger allerede i havet. Det betyder, at kommunens indtægter bliver mindre og mindre, ikke mindst fordi det er de unge, der flytter.

Til den mistede jordværdi kommer, at havet nu truer vigtige veje i kommunen, således at kommunen står overfor at skulle foretage store og dyre vejanlæg.

– Kort sagt, siger sognerådsformanden, ikke blot er en række beboere blevet økonomisk meget hårdt ramt – hverken stat eller forsikring dækker nemlig deres tab – men kommunen er også ved at blive økonomisk kvalt. Imidlertid er de årlige vedligeholdelsesudgifter af et hofdeanlæg ikke engang, hvad der i kommunen betales i arbejdsløshedsunderstøttelse, idet vi sidste år udbetalte 5.286 dages arbejdsløshedsunderstøttelse.

Det er vandbygningsdirektoratet, under hvilket bygning af hofderne ved vestkysten sorterer, og overingeniør *Svendsen* lægger overfor Samvirke ikke skjul på, at han betragter det som en meget ulykkelig sag.

– Jeg har, siger ingeniør *Svendsen*, aflagt Fjaltring-Trans besøg flere gange og kan ikke lade være med at føle den største medlidenhed med de mennesker, der – til dels på grund af statens hofdebyggeri – er kommet i en så vanskelig situation. Jeg vil stærkt håbe, at den stedlige befolkning og de bevilgende myndigheder må kunne finde en løsning.

Kortskitsen viser tydeligt, hvordan indskæringen mod nord begynder umiddelbart efter hofden ved Trans kirke.

„EJER“ TO GÅRDE - UDE I HAVET

– Kan du huske, da vi boede der, mutter?

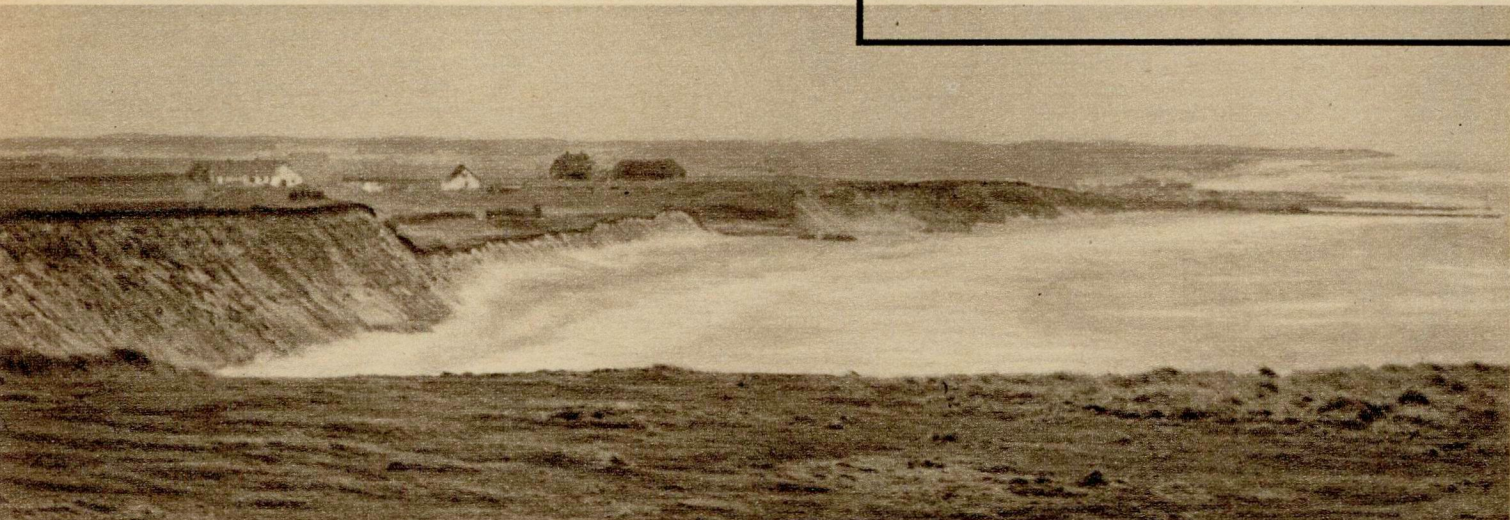
Det er fisker Laur. Jensen, Fjaltring, der siger det til sin kone, mens de kigger på billedet af deres første ejendom – den, der ses herunder.

I 1915 flyttede Laur. Jensen og hans hustru ind i denne ejendom. Da hofdebyggeri nordpå fremmede materialevandringen, rykkede havet i løbet af 20'erne ejendommen så betænkelig nær, at de måtte rømme gården, og i 1928 forsvandt den under en efterårsstorm i havet. Laur. Jensen og hans

kone flyttede ind i en anden og mindre ejendom – den forsvandt i havet i 1941! Nu bor de i et lille hus, men efterhånden er der kun et halvt hundrede meter mellem det og den yderste klitrække.

Laur. Jensen og hans kone tager dog tilskikkelserne med stoisk ro.

– Vi kom nøgne til verden og skal vel heller ikke have noget med os herfra, svarer han blot, når man spørger, om det ikke er bittert at „eje“ to gårde og mange tønder land – flere hundrede meter ude i havet.

Udsigt fra Trans kirke over den sydfor liggende kyststrækning, hvor over 200 tønder land god agerjord og flere gårde og huse siden 1936 er opslugt af havet.

ENE MED KÆMPEGORILLAEN

Forfatteren Viggo Jungsboell, der tidligere var plantagebestyrer i Belgisk Kongo skildrer her en begivenhedsrig jagt på en gorilla. Jagten fandt sted ved Kivusøen, der ligger i den østligste del af Belgisk Kongo lige nord for Tanganyikasøen.

PYGMÆRNE ved Kivusøens bred i Belgisk Kongo tror, at solen ikke tør stå op, før gorillaernes morgenskrig har lydt. Første gang man hører dette skrig, løber det koldt ned ad ryggen på een – det lyder som fra et menneske i yderste nød, ja i mine øren som noget endnu frygteligere. Den første morgen i lejren var jeg helt besat af denne uhyggefølelse, senere, da det blev en daglig foreteelse, gyste det i mig ved tanken på den opgave, som forestod mig: At nedlægge et af kæmpedyrene.

Jeg var ankommet til Kivusøen med myndighedernes tilladelse til at skyde en gorilla. På forhånd var byttet solgt til et zoologisk museum. Efter en del besvær havde distriktskommissæren, den højeste myndighed på stedet, givet mig tilladelse til at skyde en gorilla. – Men een og kun een gorilla, monsieur, og kun fordi det er i videnskabeligt øjemed. Distriktet er velegnet for gorillajagt, men De vil finde, at skovene rummer fare for hvert skridt. God jagt!

Hvergang jeg i en tidlig morgen gik ind i urskoven, var jeg med det samme klar over, at distriktskommissæren ikke havde overdrevet sin beskrivelse. Det var som at gå lige ind i en mur af grønt, og derefter at være stænget inde bag denne mur. Vegetationen var så tæt, at jeg aldrig var i stand til at orientere mig rigtigt. Ned fra høje træer hang lianer, stærke som stål. På skovbunden lå omstyrtede, halvrådnede træer. Mandshøjt ukrudt og græs med knivskarpe blade groede i den mosklædte skovbund. De skarpe græsklinger rev min hud til blods, og planter brændte og sved som „brandmænd“ i havet. Dødsstilhed herskede i junglen, så mine nerver blev bragt på højkant. Ikke en lyd var at høre, ikke en vind kunne passere dette murværk af et vildnis, intet blad kunne bevæge sig. Angsten for slanger, for kryb eller giftige insekter, for alt det ukendte, sad mig i blodet.

Omgående blev jeg drivende våd af sved og morgendug. Og mens jeg kom højere

og højere op i urskoven på bjergets sider, fik jeg besvær med åndedrættet.

Helt anderledes var det med de pygmæer, der ledsagede mig. De gik begejstret op i gorillajagten og havde ikke det mindste besvær i skoven. Det, der vanskeliggjorde marchen for mig, rørte ikke disse naturbørn det ringeste. De løb rundt, snakkede og forsvandt i skoven, og dukkede som små skovtrolde frem helt andre steder på vor rute gennem vildnisset.

Pygmæernes stedsans bragte mig gang på gang til forundring. Ofte havde vi på jagt-rekognosceringer strejft seks-otte timer rundt i urskoven, men når vi om eftermiddagen skulle tilbage til lejren, viste det sig tit, at vi i lige retning kun var et par timers march fra den. Den lige og kortere rute gennem urskoven, hvor der hverken var vej eller sti, fandt de uden videre.

Under rekognosceringerne blev det hurtigt klart, at der var mange gorillaer i skovene. Ofte hørte vi deres gennemtrængende skrig, og lige så ofte så vi deres dybe spor i skovbunden. Den gamle pygmæ, der var vor fører i urskoven, pegede sporene ud for mig. Når jorden var våd, var det let for mig at se de femten tommer lange fodspor. Og de stod så dybt, at man ikke skulle have vejledning for at regne ud, at gorillaen er et vældigt dyr.

Gorillaen holder til i bambusskovene. Her har de deres reder i trætoppene, hvor familien opholder sig om natten, mens fatter sover på jorden som vagt mod ethvert angreb af leoparder eller andre fjender. I bambusskovene har gorillaen let til mad, for den foretrukne spise er unge bambusskud. Hertil kommer bananer og vilde løg, og begge disse vækster gror i overflod i bambustræernes klima.

Af og til kunne jeg med en kikkert følge med i gorillaernes familieliv. Det var især midt på dagen, for gorillaerne fulgte den gode skik at holde middagshvil. Så sov de allesammen. Nogle lå udstrakt på jorden ligesom et menneske, mens andre lænede sig op ad en træstamme og sleb sig her en skraber med hovedet hængende ned på brystet. En unge, der generede sin sovende mor, fik et vældigt rap over den dertil indrettede del af kroppen og tumlede vrælende væk, uden at moderen åbnede et øjenlåg.

Mens vi marcherede gennem urskoven, undersøgte den gamle pygmæ hele tiden skovbunden omhyggeligt. Pludselig blev han mere og mere grundig. Med eet standsede han og pegede på friske spor. Det var ikke til at tage fejl af. Der måtte være gorillaer lige i vor nærhed. Men intet kunne ses eller høres. Jeg havde stor tillid til den lille

NU ER DET FORNUFTIGT AT SKIFTE TIL CREPE NYLON...

Brugsens NORITA crepenylon er de ideelle vinterstrømper – lune, men alligevel top-elegante. Se selv det store udvalg, og find Deres yndlingsfarve i BRUGSEN. 3/298 Net-crepe, 1×20 den. ... 11,85 3/294 Tynd crepe, 1×20 den. ... 10,85 NORITA er mærket FFFF.

-gå i Brugsen

så får De dividende - ovenikøbet

sorte mand med det fænomenale kendskab til livet i urskoven og troede på hans iagttagelse. Derfor var der kun eet at gøre: finde et sted, hvor der var nogenlunde fri udsigt og albuenum, så jeg kunne forsvare mig, hvis det skulle blive nødvendigt.

Jeg ledte efter et sådant forsvarspunkt under en næsten panikagtig flugt gennem urskoven. Endelig nåede jeg en lysning og løb hen mod en falden træstub for at have den som brystværn. Mens jeg løb, blev det klart for mig, at pygmæerne var rendt deres vej. Jeg ville fløjte for at kalde dem til mig, men i det samme lød det ubeskrivelige gorillaskrig.

Tre vældige gorillaer kom ud af skoven og ind på lysningen – lige over for mig. Det var en kæmpemæssig han, fulgt af to ikke meget mindre hunner. Hannen slog sig af og til med den højre lab for brystet, så det gav ekko i urskoven. De tre kæmper gik langsomt, men målbevidst hen mod mig, og på hannens ansigt var der en frygtelig grimasse. Hans øjne lyste som brændende kul, og hans mund stod åben og viste en række frygteligt spidse tænder.

Jeg havde lige tid til at løfte min riffel, sigte i hannens hjerteside og trykke af. Men i stedet for at falde, skreg kolossen endnu højere end før og gik lige mod mig. Med eet blev han stående syv-otte meter fra mig for at samle sig til det endelige angreb. Aldrig har jeg foretaget hurtigere ladegreb. Og dennegang fik skuddet virkning. Kæmpen faldt forover og i faldet rev han en tyk gren over, og den slog mod mit knæ.

Kongen var død, men dronningerne levede. Skummende af raseri gik de mod mig for at tage hævn. Atter ladede jeg og atter trykkede jeg af, men patronen sad i klemme. Nu kunne de to dyr hvert sekund være over mig. I dette skæbnsvangre nu genkaldte jeg mig alt, hvad jeg havde hørt om gorillaerne, når de omslutter en fjende i det vældige favntag og kvaser hvert eneste ben i kroppen på ham.

I sidste øjeblik endnu et ladegreb og så ... Kun een gorilla, havde distriktskom-

Gorillaens størrelse fremgår med al tydelighed af dette billede.

missæren sagt, og autoriteterne er ikke til at spøge med i sådanne anliggender. Hvordan skulle jeg klare mig overfor hævnlyste hungorillaer, der så nedskydningen af deres ægtefælle? Det angik ikke autoriteterne. Kun een gorilla. Derfor spillede jeg højt spil og sigtede på den nærmeste hungorillas arm og skød.

Hun udstødte et gennemtrængende skrig og standsede brat op for at se på armen, hvor blodet flød. Så vendte hun lynhurtigt om og forsvandt i urskoven. Den anden af kæmpegorillaens koner betænkte sig lidt mere, men så tog også hun benene på nakken. Jeg skød nogle skud efter dem for yderligere at skræmme. Så drog jeg et letelsens suk – og faldt om på jorden lige

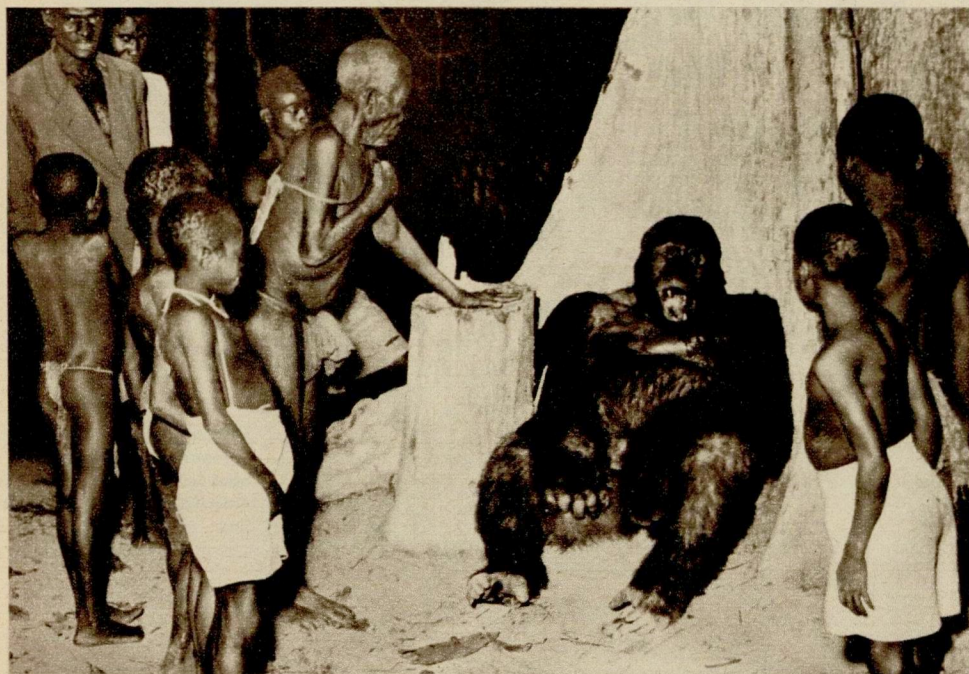
ved siden af den fældede kæmpegorilla.

Nu kom pygmæerne myldrende fra alle sider. De løb lige hen til den faldne kæmpe og undersøgte ham. På hans maveskind fandt de en stor bar plet og skreg henrykt op. Arret var beviset for, at en længe efterstræbt fjende var fældet. Arret stammede nemlig fra et sammenstød mellem pygmæerne og gorillaen for nogen tid siden. Dengang havde pygmæerne alene været på jagt efter kæmpegorillaen, og de havde haft held til at omkrede ham. Hans vej ud af fælden havde de spærret med skråtstillede spyd, og da kæmpen kom styrtende ud, trykkede han med hele sin vægt et af spyddene op i maven. Afsindigt skreg han og kæmpede for at trække spyddet ud, men opgav på grund af spyddets modhager. Pygmæerne troede, at kæmpen var flygtet ind i skoven for at dø.

Et par måneder senere så pygmæerne påny kæmpen, men holdt sig dennegang borte fra ham, for de havde indset, at deres spyd var alt for svage våben mod det vilde dyr, der i spidsen for sin flok tydeligt nok var parat til at ombringe enhver, der kom ham i vejen.

Jeg fik aldrig at vide, om pygmæerne havde regnet ud, at chancerne var større, når jeg var deltager i deres jagt på den store gorilla. Nu, bagefter, havde jeg en fornemmelse af, at formålet med de lange, trættende marcher gennem urskoven udelukkende var at komme ind på livet af en eneste gorilla, nemlig kæmpen, der nu lå fældet her i lysningen. Pygmæernes triumf over det døde dyr, kunne tyde herpå.

Den mand, der burde være hyldet som dagens sejrherre, viste pygmæerne ingen interesse for. Deres opmærksomhed var alene samlet om jagtens resultat: den faldne kæmpe, den største gorilla i kivuskovene, junglens konge.

Kæmpegorillaen er skudt, og dens to koner sendt på flugt. På forhånd var gorillaens skind solgt til et zoologisk museum.

DANMARK I KLEMME

VESTEUROPAS handels- og valutaforhold er i støbeskeen. De seks landes fællesmarked er fra nytår en kendsgerning, og så at sige på løbende bånd føres der internationale forhandlinger om, hvordan man kan regulere forholdene, så en fuldstændig økonomisk splittelse i Europa undgås.

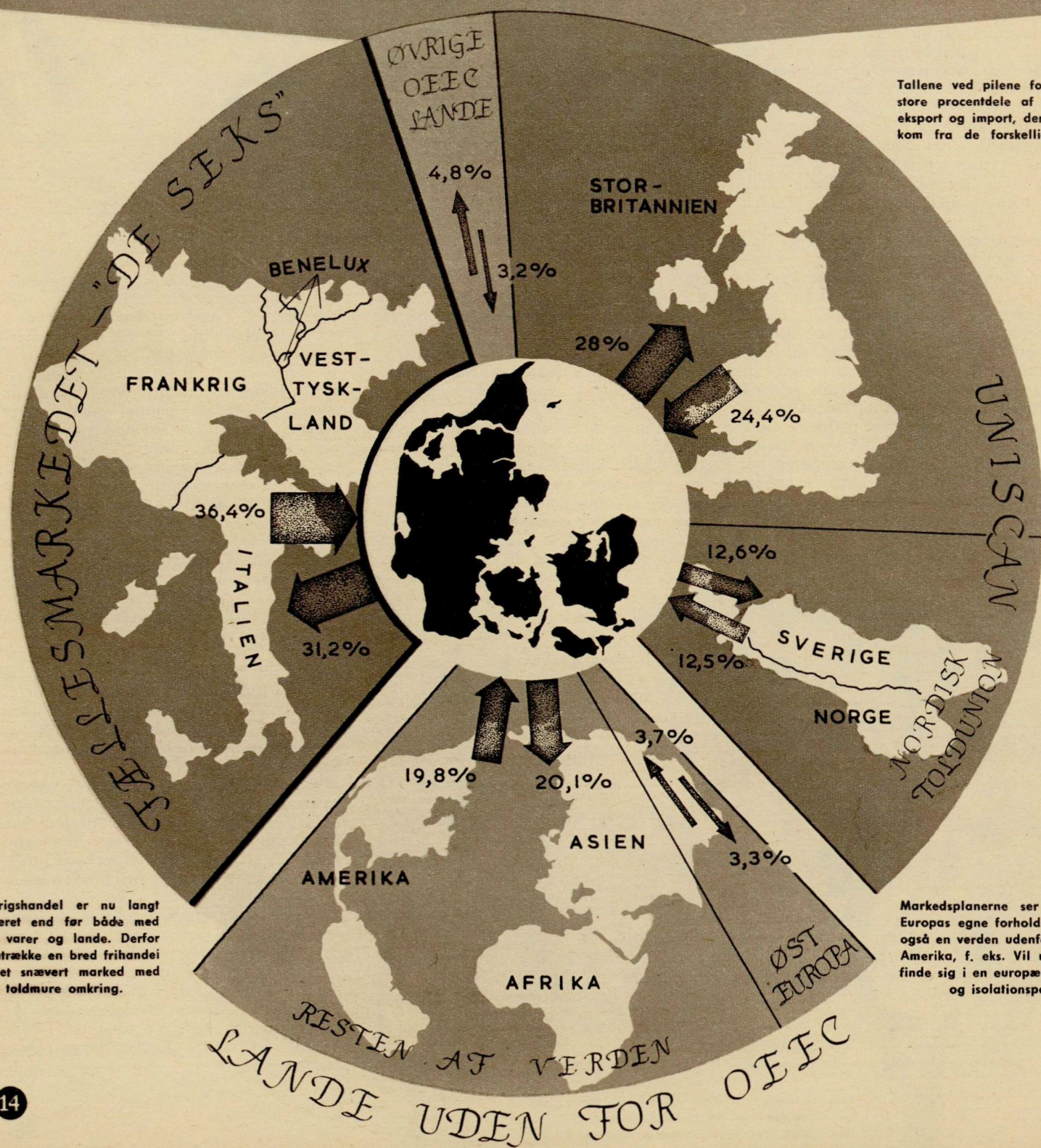
For Danmark er dette livsvigtigt. Figuren under disse linier viser, at der går stærke økonomiske bånd mellem Danmark og de forskellige lande og blokke af lande i Europa – såvel som fra Danmark til verden uden for Europa. Det ville være ulykkeligt,

hvis nogle af disse bånd blev skåret over.

Om noget sådant vil ske, kan ingen sige, før hele markedssituationen bliver mere afklaret, og det kan tage måneder, ja, år endnu. Frihandelen har stadig en chance – men også handelskrigen truer; Danmarks eventuelle stilling under hver af disse muligheder er beskrevet på den modstående side. Måske kommer det endelige resultat til at ligge et sted mellem disse to yderpunkter...

Man må være klar over, at Danmark kun i begrænset omfang selv kan vælge. Meget

må vi – som så ofte, når der er tale om økonomiske forhold – opfatte som noget udefra givet, og vi har alene ingen stor indflydelse på de internationale forhandlinger om, hvorledes det alt sammen skal indrettes. Selv ikke et samlet Norden kan (hvis det skulle blive enigt) underlægge sine argumenter med tilsvarende økonomisk styrke som England, Frankrig eller Tyskland for deres vedkommende kan præstere – og vel næppe heller med samme ensidige hensyntagen til særinteresser, som stormagterne hidtil har lagt for dagen i dette spørgsmål.

Bliver der FRIHANDEL?

GENNEM næsten to år arbejdede man med den engelske plan om et stort frihandelsområde, omfattende hele Vesteuropa med kolonier samt det britiske commonwealth – indtil man sidst i 1958 kørte fast og måtte skrinlægge denne tanke, først og fremmest på grund af skarpe fransk-engelske modsætninger.

Endnu er alt håb for frihandelen dog ikke ude. Der er stadig muligheder åbne for en videreførelse af det økonomiske samarbejde i Vesteuropa, som indledtes i 1948. Man kan meget vel tænke sig en ny tilnærmelse mellem de forskellige lande og grupper af lande, f. eks. aftaler om frihandel med visse grupper af varer, eller om gradvis og gensidig nedbrydelse af toldskrænker, altså gennemførelse af frihandelen i løbet af en længere periode. Der er også mulighed for at opnå frihandel inden for et mere begrænset område, hvad enten man tænker sig Danmark knyttet til de seks landes fællesmarked, til Norge-Sverige ved en nordisk toldunion eller til England-Norge-Sverige ved en udbygning af det allerede længe bestående, såkaldte UNISCAN-samarbejde.

Hvad vil mon følgerne for Danmark af en sådan friere handel – eventuelt først på længere sigt – blive?

På mange områder vil det internationale samarbejde her ved styrkes: Friere valutaomsætning, friere arbejds- og rejsemuligheder o. s. v. Landene vil også blive tilskyndet til i fællesskab at påtage sig forskningsopgaver og lign., som kræver meget stor indsats af viden, teknik og kapital. Hele det tekniske og økonomiske fremskridt i verden vil vinde herved.

Konkurrencen mellem lande og virksomheder vil forøges. Men samtidig får de store internationale monopoler et større arbejdsfelt, og de kan lettere omgå de enkelte landes trustkontrol. Fremmed kapital vil i højere grad søge ind hos os.

Landbruget vil kunne søge afsætning for sine produkter inden for et stort markedsområde, men næsten overalt i konkurrence med en statsreguleret og -understøttet lokal produktion og under en vis stedlig priskontrol.

Industrien vil i højere grad nyde godt af toldmurenes og importkontrollens nedbrydning i det omfang, frihandelen etableres. Men konkurrencen vil være stærk, og dansk industri har jo ingen særlige hjemlige fordele i form af billige råvarer, lavtlønnet arbejdskraft etc. Især hjemmeindustri og håndværk vil lide under den skærpede konkurrence udefra.

Handelen får ret frie hænder. Importørerne vil blive hårdt trængt af udenlandske fabrikkers egne salgsorganisationer. Der kan ventes en koncentration af handelen på større virksomheder, som den hidtidige importfrigørelse har vist tendenser til.

Beskæftigelsen afhænger af erhvervenes konkurrenceevne og påvirkes af den friere vandring af arbejdskraft fra land til land. Lønudviklingen må i højere grad end hidtil tage hensyn til forholdene i andre lande.

Landets økonomiske politik må oftere vælge vanskelige indirekte veje for at nå et bestemt mål. For at skaffe balance i udenrigshandel og valuta må produktion, beskæftigelse og forbrug påvirkes ved hjælp af rente- og skattepolitik. Støtte til erhvervslivet må fortrinsvis tage sigte på at belønne investeringer, forøge produktiviteten og nedbringe omkostningsniveauet i forhold til andre lande. – Det er iøvrigt et spørgsmål, hvor stor selvstændighed Danmark vil få i sin økonomiske politik.

Forbrugerne vil få glæde af den øgede konkurrence: Billige priser og et stort vareudvalg. På den anden side vil som nævnt internationale trustere kunne gøre sig stærkere gældende, så en mere energisk monopolkontrol bliver nødvendig.

eller får vi HANDELSKRIG?

DA de oprindelige planer om det omfattende frihandelsområde definitivt brød sammen – det var i november-december 1958 – begyndte truslen om handelskrig straks at tone i luften. England bebudede modforholdsregler i anledning af den handelspolitiske forskelsbehandling, som „de seks“ iværksætter over for udenforstående lande. Frankrig gav igen med samme mønt.

I juledagene fulgte den længe bebudede frigørelse af pund sterling i forhold til dollar, og det øvrige Vesteuropa ville ikke stå tilbage, men fulgte straks efter. Resultatet blev en friere stilling for de enkelte valutaer, men samtidig et alvorligt slag mod Vesteuropas møjsommeligt oparbejdede valutasamarbejde: Den vesteuropæiske betalingsunion, EPU, der ved sin valuta-clearing siden 1951 har muliggjort en ret gnidningsfri handel mellem de vesteuropæiske lande, hørte automatisk op. Også den økonomiske samarbejdsorganisation, OEEC, er truet. Den har formidlet bl. a. den hidtidige importfrigørelse i Europa.

De økonomiske interessemodsætninger er herefter trukket temmelig skarpt op. Den forøgede ombyttelighed i forholdet mellem valutaerne indbyrdes rummer muligvis tendenser i sig i retning af liberalisering, men kan dog også medføre konflikter. Der er risiko for, at de enkelte lande og blokke af lande i den kommende tid må genoptage 1930'ernes og 1940'ernes „aktive handelspolitik“: Tosidede handelsaftaler, importbegrænsning, valutakontrol – kort sagt konkurrence på restriktionernes område i stedet for konkurrence på teknikkens og prisernes område. Europa trues i så fald af en *handelskrig*, som især vil gå ud over de økonomisk svage lande. Og reguleringen af udenrigshandelen vil som altid have en tendens til at brede sig også til andre områder af det økonomiske liv. I så fald vil erhvervslivets forskellige grene i høj grad blive påvirket:

Landbruget risikerer en central dirigering og begrænsning af eksporten, idet denne – ligesom under og efter den anden verdenskrig – må underkastes landets samlede handelspolitiske interesser. Med eksportdirigering kan eventuelt følge regulering af produktionen og af priserne (korn- og flækkeordninger m. v.).

Industrien må ligesom landbruget se sin eksport til en række lande begrænset ved kontingenter i to-sidede handelsaftaler. Den nødvendige importregulering giver på den anden side øget beskyttelse af hjemmemarkedet mod konkurrence udefra.

Handelens virksomhed vil blive præget af skærpet statskontrol med udenrigshandel, vareforsyning og priser.

Beskæftigelsen bliver hæmmet af produktionsreguleringerne inden for industri og landbrug, men støttes på den anden side af den øgede industribeskyttelse og af den opsvulmende administration. Der kan ventes statskontrol med lønudviklingen, både af hensyn til de produktionsregulerede erhvervs omkostningsniveau og af hensyn til den nødvendige begrænsning af det samlede forbrug.

Landets økonomiske politik må i det hele taget indstilles på, at samfundslivet skal tilpasses de givne ydre reguleringer. Vore handelspolitiske vilkår vil angive rammerne for så forskellige økonomiske områder som de sociale ydelser, rentens højde og skattebyrden.

Forbrugerne vil måske lide allermest under en handelskrig. Produktionsregulering har altid tendens til at medføre højere hjemmemarkedspriser, og industribeskyttelse og importbegrænsning virker i samme retning. Vareudvalget bliver ringere, konkurrencen mindre. Skærpet pris- og monopollovgivning bliver nødvendig.

SØHESTEFAR

SOM

jordemoder-

mand

Oberstløjtnant J. J. Scheel, Virum, der er internationalt kendt for sine videnskabelige forsøg med og artikler om akvariefisk, fortæller pudsige træk fra sine kælebørns familieliv

Fiskeunger, der græsser på forældrene. Scalarens ægteskab er forbilledligt. Æg der kan gemmes årevis og blive levende på 1 time

Fire af akvarieverdenens ejendommelige beboere: øverst neonfisk, der ikke ville vangle; herunder den omsorgsfulde familieforsørger scalaren; til højre kuglefisken, der gerne vil imponere; og yderst til højre søhesten, hvor det er hannen, der får ungerne.

DET er trist og uromantisk at skulle sige det, men det kys, som de to fisk på forsiden tilsyneladende ømt mødes i, har ikke noget med kærlighed at gøre – snarere det modsatte, for det udveksles kun mellem rivaliserende hanner. Det er deres måde at tage livtag på!

Når de har stået og stanget hinanden i nogen tid, slipper de pludselig og svømmer begge hurtigt op til overfladen for at tage en bid frisk luft, for de ånder nemlig med en slags lunge, der sidder i baghovedet.

Mange af den „kyssende gurami“s slægtninge – de såkaldte labyrintfisk – er yndede akvariefisk. Hannerne bygger normalt en stor, flot rede af skumbobler i akvariets overflade, og efter æglægningen samler han omhyggeligt

hvert æg op med sin mund, stiller han sig tæt på, så ingen skal forglemme, fortsætter, når han af reden, eller han den fluks o

Det er blot et tyt, som kan opstå, mer, og netop sin vinterdvale i akvarium, man (mene) sin størs

Nogle holder frodige natur, firkantet glaskar, den fortryllende områder, som

Således bliver drætter. Mange man slet ikke, somme tider b hunnen føder blot een gang får hun atter mering. Men a begivenhed, bl dem, og hos n blot af den gru

Det gælder Middelhavet. hvori hunnen æg. I løbet af fars lomme til under sære kro af lommen, hv

Søhesten har melig indviklet i sin lange, rø stort undertryk despidsen til b rest i snuden, munden og me diskret og uber rækkevidde.

Hos scalaren deler far og m

hunden og spytter dem ud i reden. Selv
den nedenunder reden og passer på, at
sig på hans dyrebare æg, og omsorgen
erne er klækket. Falder en af dem ud
er den sig ud på „egen finne“, griber
pytter den op i reden påny.
enkelt af de talløse naturens egne even-
es i det tropiske akvariums evige som-
hvor vor hjemlige natur er gået ind i
ar det tropiske akvarium (det er det
sten udelukkende ser rundt om i hjem-
ilokkelse.

akvarium for blot at glæde sig over den
uden besvær lader sig skabe i en sådan
med vand. Andre drages dybere ind i
erden og fanges ind af et af de mange
ne naturbetonede hobby omfatter.

De fleste akvarieejere før eller senere op-
akvariefisk er så lette at få unger af, at
undgå det, blot man har et par. Ja,
ver man end ikke at have en han, for
ed efter måned talstærke kuld, når hun
levet befrugtet, og først efter et lille år
g for en han til slægtens videre for-
akvariefisk er så stødige, at det er en
man kan få en enkelt unge vristet fra
er formeringen så interessant, at man
ønsker at holde dem.

Des søhesten, hvis naturlige levested er
der gattet har hannen en dyb lomme,
ger sine talrige – ofte flere hundrede –
anden måned udvikler de sig i søheste-
å søføl, og „fødslen“ sker ved, at far
dninger slynger ungerne en efter en ud
ter de så må klare sig, som de bedst kan.
så sin egen måde at æde på – en tem-
etode. Først trækker den tungen tilbage
mede mundhule, hvorved der opstår et
hunden. Den nærmer nu forsigtigt snu-
t, åbner i rette øjeblik en lille klap for-
vandet strømmer med stor fart ind i
et byttet. På den måde kan den ganske
ket snuppe en bid i vandet indenfor sin

er ses på billedet nederst til venstre,
forsørger- og opdragerbyrden lige imel-

Vil De se glade børn? GIV DEM ANDERS AND & Co. OM TIRSDAGEN!

Verdens
sjoveste
ugeblad

Festligt

Even-
tyrligt

Humør-
fyldt

WALT DISNEY'S ANDERS AND & Co.

God og fornøjelig
læsning. Kr. 1.- hos alle
bladhdl. eller på
abonnement gennem
postvæsenet.

lem sig, ligesom et scalare-par ofte følges ad gennem hele livet. Når formeringen skal til at ske, renser parret omhyggeligt et blad af en akvarieplante eller selve akvarieruden, og derefter lægges æggene roligt og omhyggeligt herpå uden større lidenskab. Æggene passes omsorgsfuldt, idet forældrene hele tiden vifter frisk vand på dem, og den ene fisk er hele tiden ved æggene, mens den anden lidt derfra holder vagt for at jage ubudne gæster på porten. Når ungerne kommer ud, flytter forældrene dem forsigtigt fra sted til sted og holder med stor omhu sammen på flokken også længe efter, at den egentlig godt kunne klare sig selv.

Scalaren er en af Amazon-flodens talrige, smukke cichlider, der alle har en højt udviklet yngelpleje. Hos en enkelt art – den farvestrålende discosfisk – får ungerne ligefrem die i den første tid, idet forældrene udskiller et særligt stof, som ungerne kan trives på, indtil de er store nok til at tage anden føde. Det er et både ejendommeligt og rørende syn at se hundredvis af sådanne discos-unger „afgræsse“ forældrenes sider!

Amazon-floden er i det hele taget hjemstedet for utallige smukke og ejendommelige akvariefisk. Neonfisk (øverst t.v. på midtsiderne) er en af dem. Den blev fundet af en fransk samler i 1936 tre tusinde kilometer fra flodens munding. Han fandt titusinder af dem; bragte dem på markedet i USA og tjente sig hurtigt en formue, fordi den tommelange, usædvanligt smukke og eftertragtede fisk ikke ville formere sig i akvarier. Det øgede interessen, for nu var den ikke alene smuk, men også interessant, og verden over gik de dygtigste opdrættere i gang med at lokke dem til at yngle. Nogle få tyskere fik heldet med sig, men holdt tæt på deres hemmelighed og tjente tykt. Først for få år siden slap det ud, at den kønne lille fisk, der trives storartet i næsten al slags vand, forlanger så rent vand til formering, at man næsten kan tale om destilleret vand, og nu opdrættes den overalt.

Men for blot et par år siden fandtes en endnu smukkere neonfisk i Amazon-området, og den er det endnu ikke lykkedes at lokke til formering, så nu har opdrætterne atter noget at bryde hjernen med.

Vor sidste fisk (på siderne 16 og 17 i midten forneden) er en kuglefisk. Når den føler sig truet, fylder den sig hurtigt med vand; bliver derved helt kuglerund og syner mange gange større end den er. Den kan også sprøjte vand i hovedet på en angriber.

I yngletiden fylder hannerne sig til bristepunktet med vand for at imponere hinanden, og tager man en kuglefisk hurtigt op af vandet, fylder den sig i arrigskab med luft og ser meget truende ud. Smider man den påny i vandet, flyder den en tid rundt med opustet bug for med eet at slippe luften ud med en hvæsende lyd og lynhurtigt at forsvinde i dybet.

Lad mig til slut nævne, at mine fisk – som jeg naturligvis synes er endnu mere interessante og mindst lige så kønne som nogen andre – alle kommer hertil som små bitte unger, sovende i hver sit æg. De kommer i breve fra venner i nære og fjerne lande i pilleæsker med et pibestop tørt tørvessmuld. Heri kan de ligge i dvale i måneder, ja for den sags skyld i år. Men hælder vi regnvand på smuldet, er de på en time ude af ægget; inden et døgn er de på jagt efter foder, og inden to måneder er de forlængst i gang med at lægge nye æg, som til sin tid i pilleæsker luftsendes til nye venner. Fra New Zealand, over Australien, Hongkong og til en række lande i Afrika og Nord- og Sydamerika spænder dette net af akvarie-venner, som udveksler fisk og erfaringer. Vi klækker, føder op, aflurer hemmeligheder og giver alle vore oplysninger videre til de zoologer, der også er fanget i denne interesse.

Og i fællesskab søger amatører og videnskabsmænd at løse endnu en af naturens mange gåder.

J. J. SCHEEL

Denne telthby, Nahr el Barid er Libanons største flygtningelejr. Dens beboere kommer hovedsageligt fra Palæstinas bjergegne.

MILLIONER SØGER ET NYT HJEM

Græsk flygtningemor med sine to børn i jugoslavisk lejr.

HVER eneste dag i 1958 passerede fra 500 til 1.000 flygtninge det såkaldte jerntæppe mellem Øst- og Vesttyskland. I rolige perioder er dette tal lavere for så brat at stige i samme øjeblik, som spændingen mellem Øst og Vest øges og storpolitikens søgelys rettes mod Berlin.

Derfor venter myndighederne i Vesttyskland også, at flygtningestrømmen i den kommende tid vil vokse uhyre stærkt, efterhånden som datoen for russernes bebudede „rømning“ af Berlin rykker nærmere og nærmere.

Når elendighed, nød og menneskelige tragedier som i dette flygtningekaos antager et vist omfang, er vi – mere eller mindre passive – tilskuere tilbøjelige til kun at registrere de talmæssige forskyndninger; til at gøre det hele til statistiske problemer, tilsat en beskedent portion pligtskyldige, medfølelse ord. Slet ikke, fordi vi er onde eller hårdhjertede, men tallene er simpelthen så store, at de er ufattelige.

Siden 1945 har 40 millioner mennesker verden over frivilligt eller tvungent forladt hus og hjem for at begive sig ud i en uvis søgen efter et nyt sted at leve livet.

Når talen er om flugt fra et land til et andet af politiske, religiøse eller racemæssige grunde, tænker vi i Danmark først og fremmest på de tyske og ungarske flygtninge, fordi deres problemer nu engang er os nært inde på livet. Vi er måske endda alt for ofte tilbøjelige til at sætte lighedstegn mellem dem og flygtninge i almindelighed.

Og dog er de i verdensmålestok kun minoriteter og er sikkert nok de flygtninge, der har de bedste vilkår. Verden over er der i dag rundt regnet to millioner mennesker, som en ond skæbne har berøvet hjem, og som endnu ikke har fået noget nyt.

– Hvad er Deres højeste ønske, spurgte journalisten.

– En nøgle, svarede flygtningen, en nøgle

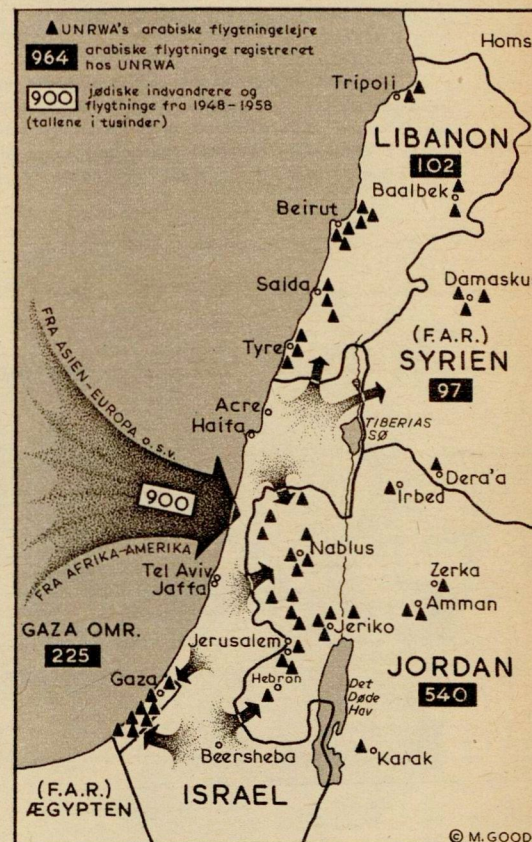
til en dør, bag hvilken jeg og min familie kan leve et privatliv; et sted, jeg virkelig kan kalde mit hjem . . .

Dette karakteristiske replikskifte fandt sted under en FN-radioudsendelse fra flygtningelejren Kolokinthou i Grækenland, men det kunne lige så godt være faldet i Libanon, Syrien, Jordan eller Gaza-området; i Indien eller Pakistan, hvor millioner af religiøse grunde blev hjemløse, da de to stater blev selvstændige; i Hongkong, hvor der lever – nej, ikke lever, men opholder sig – mange hundrede tusinde kinesiske flygtninge. I Korea, i Sydafrika, i Peru, i Brasilien eller på Cuba . . .

Verden over – næsten ligegyldigt hvilken verdensdel man kaster blikket på – møder man flygtningefamilien: mand, kone, udmattede børn. Med en lille kuffert eller tøjbylt som eneste jordiske gods.

Ser vi på Europa, findes her stadig 28.600 flygtninge i tyske, østrigske, italienske og græske lejre. Disse tal siger naturligvis intet om flygtningestrømmen, men kun om, hvor mange der stadig ikke – på en eller anden måde – er optaget i samfundet.

Når tallet på flygtninge i tyske lejre på kortet er angivet til 17.600, synes det at stemme såre dårligt med de i indledningen angivne tal over flygtningestrømmen, men det hænger sammen med, at Vesttyskland aldrig har anerkendt Tysklands deling, og at en tilrejsende fra Østtyskland eller et tidligere tysk område derfor automatisk får samme rettigheder som en vesttysker og forholdsvis let finder en ny plads i samfundet. Hvis der er tale om en flygtning, der har været ude for en eller anden form for politisk forfølgelse eller et kommunistisk tryk, får han tilmed visse favører, der gør

Kort over Det nære Østen med angivelse af, hvordan flygtningene fordeler sig landene imellem.

tal angiver antallet af flygtninge, der lever i lejre i de pågældende lande.

På dette kort er angivet, hvorledes flygtningestrømmen i årene under og efter anden verdenskrig er gået. Pilen angiver dels strømmens retning, dels dens intensitet, ligesom årstal angiver, hvornår det foregik. De små sorte firkanter markerer den belgiske abbed Pire's såkaldte „europæiske landsbyer“ for flygtninge. Også det særlige flygtningebegreb „displaced persons“ er angivet. Det betyder egentlig „forflyttede personer“ og er en efter anden verdenskrig anvendt betegnelse for civilpersoner, der gruppevis er forflyttet eller forvist.

Under sådanne vilkår lever beboerne i den græske flygtningelejr Kolokinthou, hvorfra den i teksten omtalte radioudsendelse foregik.

det lettere for ham for eksempel at bygge eget hus eller starte egen virksomhed, end det er for den almindelige vesttysker.

Når talen er om flygtninge i Vesttyskland, og man hører nævnt astronomiske tal, må ikke glemmes, at flygtningebegrebet her er yderst blandet. Meget groft sagt betragtes enhver, der ikke havde fast bopæl i det vesttyske område ved kapitulationen i 1945, som en eller anden form for flygtning. Det vil sige, at som flygtninge betragtes de mange millioner, der i krigens sidste år evakueredes fra Østpreussen, Polen og andre østlige områder til Tyskland. På den måde fik Vesttyskland 9,3 millioner nye indbyggere.

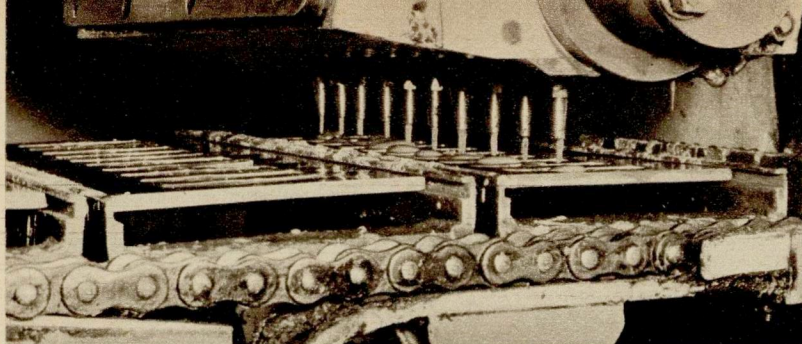
Disse flygtninge har sammen med såkaldte politiske flygtninge – uofficielt lægger man i Vesttyskland ikke skjul på, at en betydelig procentdel af dem kun er flygtet, fordi de håber på økonomisk fordel – bragt Vesttysklands folketal 12-13 millioner i vejret; en befolkningstilvækst på cirka 25 procent, der vel har belastet Vesttysklands økonomi i form af sociale udgifter til gamle, syge, arbejdsløse m. fl., men som samtidig har tilført den vesttyske industri mange millioner arbejdere, der ikke alene er i besiddelse af en faglig kunnen, men også har virket som en arbejdskraft-reserve.

Mens den østtyske flygtning således kun i ringe grad kender til problemet med at blive optaget i tilflugtslandet, var dette langt større for eksempelvis de ungarske flygtninge. Man regner med, at op mod 200.000 flygtede i efteråret 1956. Heraf kom 180.000 til Østrig, hvor der i dag kun er 18.000 tilbage (7.600 i lejre, resten bosat i befolkningen). De øvrige har fået nyt opholdsland; bemærkelsesværdigt nok ikke i Europa, men hovedsageligt i Amerika. Af cirka 20.000 ungarske flygtninge til Jugoslavien er godt 16.000 emigreret.

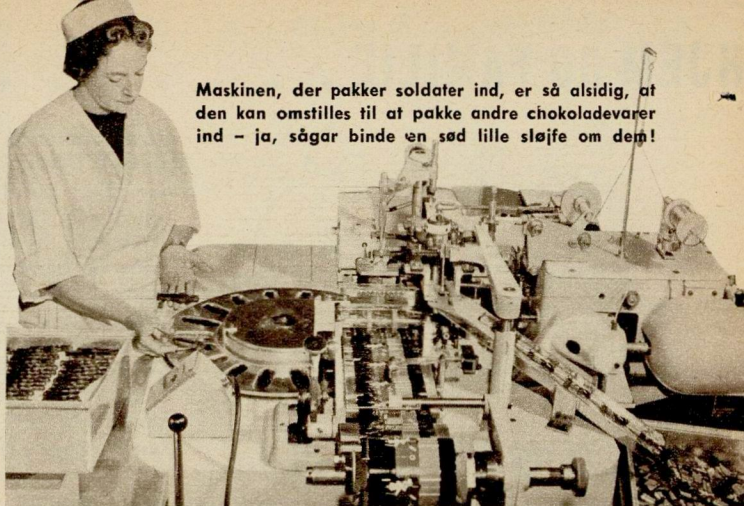
Af kortet over Mellemøsten fremgår, at der til det nye Palæstina, som blev selvstændigt i 1948, er kommet 900.000 indvandrere og flygtninge, og at Palæstinas nabolande på grund af den mellemøstlige uro har 960.000 flygtninge i lejre, fordelt på Jordan, Syrien, Libanon og Gaza-området. De arabiske flygtninge har været hjemløse siden 1948 og er blevet holdt i live af De Forenede Nationers hjælpearbejde.

I flygtninge-debatten henvises ofte til den byrde, en værtsnation påtager sig ved at huse flygtninge. Lad være, at der i første omgang er udgifter forbundet med at modtage flygtninge, så har FN's højkommissær for flygtninge, Auguste R. Lindt sikkert nok stillet problemerne på plads, da han i en tale sagde:

– Intet land, ingen by, ingen kommune, ingen landsby kan modtage folk udefra uden at modtage impulser og nyde godt af deres ideer og traditionelle handlinger. Således som mange europæiske lande forandrede sig ved at modtage de franske hugenotter, således vil mange lande – tror jeg – forandre sig takket være flygtningene. Kun fremtiden kan sige hvor meget. Hvad der først kan synes at være en national byrde påtaget af humanitære grunde, kan blive et voksende aktiv både materielt og åndeligt for ethvert land.

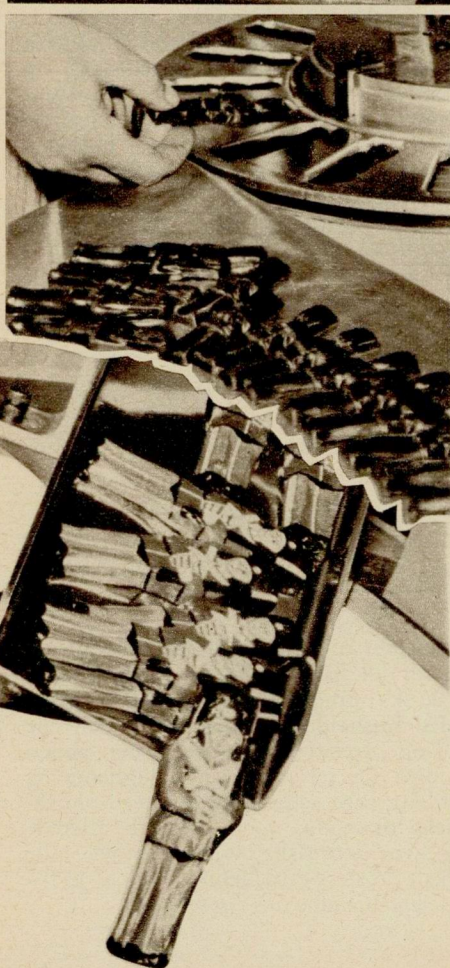
Herover sprøjtes varm chokolademasse i formene, mens man herunder ser, hvordan de afkølede soldater puttes i „påklædningsmaskinen“ og forlader den i farvestrålende uniformer.

Maskinen, der pakker soldater ind, er så alsidig, at den kan omstilles til at pakke andre chokoladearter ind – ja, sågar binde en sød lille sløjfe om dem!

CHOKOLADESOLDATERNES

VAGT-PARADE

DET ER da noget af en præstation for en enkelt dame at trække 4.200 soldater i tøjet på een time! Damen på billedet herover formår det kunststykke, ganske vist med en snedig maskines bistand – en maskine, som er det næstsiste kapitel i et eventyr, der begynder på Guldkysten, hvorfra Danmark får hovedparten af sine kakaobønner. Eventyret fortsætter – efter en tur til søs – på FDBs chokoladefabrik i Kolding, hvor bøn-

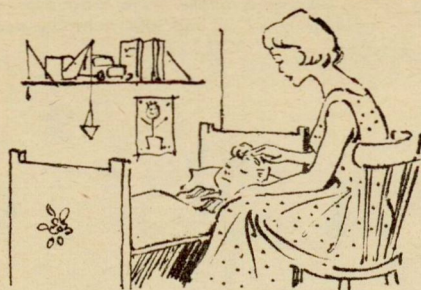
nerne efter en kompliceret behandling bliver til chokolademasse, der som en varm, glinsende strøm drypper ned i forme på den store maskine øverst til venstre. Ti og ti vandrer soldaterne i et endeløst geled gennem maskinen for at blive kølet af og hældt ud af formene, indtil rappe fingre griber dem, putter dem i „påklædningsmaskinen“, der forvandler dem til flotte gardister i skinnende rødt, hvidt og blåt.

HVEM HAVDE FAT I SERPENTINERNE?

Fire festdeltagere havde hver fanget en af de serpentiner, som festens unge dronning havde kastet ud i salen. De fire heldige serpentinefangere er tegnet til højre, og herunder bringer vi listen over de heldige i lodtrækningen om de fem „biler“ og de 25 gavepakker. Gevinsterne er afsendt til vinderne, og til de mange tusinde deltagere i julekonkurrencen siger vi tak for dennegang og på gensyn.

	NAVN	ADRESSE	POSTHUS
BILERNE	Karla Pedersen	Nejlinge	Helsingør
	Henny Dahl	Mou Himmerland	
	Jørgen Lindahl	Adolph Steens Allé 10, 3.	København V.
	Erik Godtfredsen	Skindbjerglund	Skørping
	Vagn Madsen	„Virkelyst“	Østermarie
GAVEPAKKERNE BLEV VUNDET AF	K. Mortensen	Råvænget 28	Søborg
	Anna Larsen	Kystvej 7	Nyborg
	Jensine Sørensen	Vestergaardsvej	Tjæreborg
	Peter Norup	Gjerning	Bjerringbro
	Svend A. Østergaard	Tårnvej 255 O	Vanløse
	Margit Nielsen	Ydunsvej 10 D	Helsingør
	Knud E. Gubbjertsen	Kuleborgvej 22	Aakirkeby
	Grethe Christensen	Lyngby Torp	Vittrup
	F. Jensen	Enghave Plads 15, 4.	København V.
	Ejnar Hansen	Dannemare	Lolland
	Mogens Jensen	Ny Næstvedvej 11	Slagelse
	Jette Larsen	Christianevej 66, 1.	Søborg
	I. Schultz	Skrænten 37, 1.	Esbjerg
	Ella Carlsen	„Grye“, Aaby	Rønne
	Svend Poulsen	Rundforbivej 67	Vedbæk
	Jørn Bovbjerg Thomsen	Nybrovej 216	Odense
	Poul Odér	Sønderkær 33	Hvidovre
	Verner Hansen	Havnegade	Bandholm
	Signe Aagaard	Gundestrup	Aars
	Ellen Madsen	Balders Plads 3, 4.	København N.
	Vika Jørgensen	Løvenborg	Regstrup
	Evald Laursen	Salten	Them
	Fru K. Knudsen	Ørritslev Smedie	Otterup
	Elly Jensen	Tjæreby	Harløse
	Inge Fritz Nielsen	Skovsborg	Hindbjerg

VED SENGEN

En moder skriver:

ALDRIG mindes jeg at have følt længslen efter foråret, med dets livgivende sol og lys så intenst som netop i år. Eller har jeg alligevel? – Jo, jeg husker den vinter, hvor jeg som en tung byrde bar min søn i mit indre, og hvor hvert lille tegn på forårets komme, de længere dage, den klare luft, solen, og træernes bristefærdige knopper, alt sammen betød liv og mødet med dette hemmelighedsfulde, der blev min søn.

Han er syg nu. Huset er stille, alle sover, kun jeg er endnu vågen. Gennem den åbne dør hører jeg hans uregelmæssige og hivende åndedrag. Jeg står op og går ind og sætter mig hos ham. Han er stadig feberhed og svedig, jeg stryger de fugtige hårspidser bort fra hans pande og lægger dynen over ham. Jeg ved, at han ikke er alvorligt syg, men alligevel formår nattens mørke at fremmane så dystre og truende muligheder

af sygdommens videre udvikling, at jeg et øjeblik føler mig svimmel ved tanken herom. Der kan ske et lille barn så meget. Burde jeg ikke altid have været lykkelig for hver dag, der blev givet mig sammen med ham, og betragtet den som en vidunderlig gave, der ikke måtte overskygges af dagligdagens småargreiser. Jeg synes pludselig, der har været mange gange, alt for mange gange, jeg har haft for travlt og har måttet sige: „Mor har ikke tid.“ Noget oftere skulle jeg have efterkommet hans ønsker om at synge mange aftensange i stedet for een og læst bamsernes bog endnu et par gange. Nu gør det ondt at tænke på, at en lille fyr skuffet er gået bort fra mor, der havde for travlt med at være en dygtig husmor.

Hvor er det mærkeligt, som alle mine store ønsker er skrumpet ind, medens jeg

har siddet her ved hans seng. De ting, jeg så brændende ønskede og syntes var trælse at vente på at få råd til at anskaffe, er blevet til klare luftboller, der aldrig synes at have eksisteret. Alt drejer sig blot om, at han bliver rask.

Nu i nat giver jeg mig selv mange store løfter om forbedrelse i fremtiden. Jeg vil tage tid til at have tid, når min dreng har brug for mig, hvadenten det er til at bygge drage eller bare sludre eller synge lidt sammen med. Naturligvis skal dagens pligter gøres alligevel, men meget af det uvæsentlige kan skydes til side, derved bliver der oftere lejlighed til at glædes over livet, og de små tings betydning. Og skulle jeg glemme, hvad jeg har lovet, og mit begær efter det forgyldte mammon stige til for svimlende højder – så måske skæbnen atter giver mig en reprimande.

MAGDA

DE „UFORUDSETE“, DER LAVER RAVAGE

ER der overskud på husholdningsbudgettet, og synes De at få en masse ud af pengene, så har De grund til at ønske Dem selv tillykke. En velordnet økonomi er i bogstaveligste forstand guld værd, og det gælder uanset indkomstens størrelse. Men for talrige familier er lønningsdagen noget, man ser hen til med bange anelser, for indtægterne forekommer simpelthen for små.

Oftentimes er det overblikket, der mangler. Hvor tit ser man ikke, at venner og naboer med indtægt som ens egen tillade sig en bunke spændende ting, medens der hos én selv ikke bliver råd til ret meget ekstra. Uforudsete udgifter er jo tilbøjelige til at vise sig på de mest uheldige tidspunkter og på stribe vælte planerne for fremtiden. Så er det på tide at se ind i fremtiden, og det er heldigvis slet ikke svært: Der kræves kun et stykke papir og en blyant! Vi har kigget i et sådant „Fremtidsbudget“ fra en familie bestående af 2 voksne og et barn og med en årlig indtægt på 12.000 kr. Og her er oversigten over udgifterne måned for måned i det næste halve år:

faste indtægter, hvordan fremtiden tegner sig økonomisk – og fremfor alt kan man undgå, at alt for mange „uforudsete“ skaber ravage.

Som skemaet tydeligt viser, er en række poster ens fra måned til måned, medens andre – f. eks. gasregningen og præmien til livsforsikringen – dukker op med uregelmæssige mellemrum. Det er disse udgifter, der gerne går i glemmebogen.

Den pågældende familie sætter beløbet fra månederne med overskud ind på en konto i Andelsbanken og trækker på den, når der er brug for penge. Men hvorfor ikke tage skridtet fuldtud?

I Brugsen fås den udmærkede „Praktiske Husholdningsbog med Budgetskema“, og så kan man gå i gang med at føre regnskab over de forskellige, daglige udgifter. Kræver det overvindelse, skal man blot sige til sig selv: Lad os da bare prøve. Men husk så, at både mand og kone skal være med.

Det førte regnskab viser sort på hvidt, hvor alle kroner, og ørene med, er blevet af, og hvad de har givet én igen. Og først

Nu spiser værkfører Jensen, så det er en fornøjelse...

Før havde unge Jensen ingen appetit – han klagede over maden og var altid træt, uoplagt og sur.

Pludselig skete forandringen! Værkfører Jensen blev glad og veloplagt og fik appetitten tilbage. Hvad var der sket med Jensen?

Jo, den unge værkfører havde fundet ud af, at det var mekanismen, der var noget i vejen med. Tung, syredannende mad og mangel på motion havde bragt uorden i Jensens „indre menneske“. Nu drikker han et glas velsmagende, perlede Samarin hver morgen og aften. Det virker som et indvendigt rensende bad og er velgørende for hele systemet.

Drik Samarin ... det gi'r perlehumør. Fås overalt i stor flaske eller nemme portionsposer. Kun 4.25 og 2.65.

	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.
Husleje	225	225	225	225	225	225
Gas og lys			65			
Husholdning	375	375	375	375	375	375
Skat og kontingent	200	25	200	200	25	200
Vask og reparation	30	30	30	30	30	30
Tobak	50	50	50	50	50	50
Livsforsikring			100			
Andre forsikringer			40			
Henlagt til ferie	30	30	30	30	30	30
Henlagt til jul	10	10	10	10	10	10
Ialt	920	745	1125	920	745	920

Da den månedlige indtægt er 1.000 kr., bliver der til rådighed for tøj, nyanskaffelser til hjemmet, tandlæge, bøger, blade og biograf: Marts 80 kr. – april 255 kr. – maj minus 125 kr. – juni 80 kr. – juli 255 kr. og august 80 kr.

På papiret er det pæne beløb, men slet ikke alverden alligevel. Og så er der jo maj med det store underskud på 125 kr. Men nu er man advaret i tide.

En sådan oversigt kan sige enhver med

da kan den enkelte familie egentlig diskutere, om den har fået nok for pengene, eller om de skal bruges på en helt anden måde.

Med husholdningsregnskabet i den ene hånd og „fremtidsbudgettet“ i den anden kan også De selv uden vanskeligheder og sværds slag tage kampen op til værn om familiens økonomi – og begynde allerede idag, hvor det måske mere end nogensinde før kan betale sig på denne måde at gå på skattejagt hjemme hos sig selv!

• • • • • EN TIENDEDEL GRAM LYCOPERSICUM ESCULENTUM*)

EMNET for vor hustrus enetale var priserne på tomater i forhold til de husholdningspenge, vi udbetaler hende. Stop, sagde vi, det klæres. Vi tog FDBs havefrøkatalog frem, slog op, noterede, multiplicerede og dividerede og meddelte derefter: Her i huset forbruges årligt cirka 300 tomater. Det er i flot gennemsnit høsten af 30 planter, og da vi fra frøkataloget kender antallet af frø pr. gram, ved vi også, at vore 300 tomater hidrører fra en tiendedel gram Bonner Beste Toftø S 1957. Og en lynhurtig beregning af frøkatalogets priser siger os, at vort tomatforbrug dækkes ved køb af præcis tre en halv øre tomatfrø i brugsen.

Vor hustrus kommentarer er hårdhændet skåret ud af dette referat. Dels var de usaglige og handlede om staudebede, som ikke var blevet ordnet, om haveværktøjets tilstand i almindelighed samt vor energi (sic!) i særdeleshed. Dels vedkom disse kommentarer slet ikke hovedsagen: frøet, hvorudaf al ting vokser. Man strør frø på jorden, og enten har man radiser efter seks ugers forløb, eller også har man kaliforniske kæmpefyr efter 2500 års forløb. Det afhænger bare af, hvilket slags frø man strør på jorden. Og for at blive orienteret herom, har man FDBs havefrøkatalog.

Til opfyldelse af vor hustrus krav om leverancer til køkkenet, byder frøkataloget på alt fra agurk over rød, hvid, grøn, savoy, rosen og spids kål og videre over de omtalte tomater til ærter. Sådanne angives for det alt sammen, så alle frø kan falde rettidigt til jorden.

Derefter har kataloget side op og side ned med blomster. For at forstå sådan noget, må man kunne latin. Forudseende om vor uvidenhed i dette sprog er frøkataloget udstyret med et dansk-latinsk og latinsk-dansk haveleksikon. Derfra ved vi, at acacia lophanta er en acacia med hjelmduks- eller hanekamlignende blomst, og det forstår vi bedre.

Kataloget har også et interessant kapitel om græsplæner. Græsfrøene får vidnesbyrd ligesom skoledrenge. Om sort 237 hedder det: velegnet under de fleste forhold. Sorten må være som skabt for vor have, hvor græsfrøene hidtil har ligget under i en ulige kamp med fandens mælkebøtter og andre i og for sig prydelige blomster.

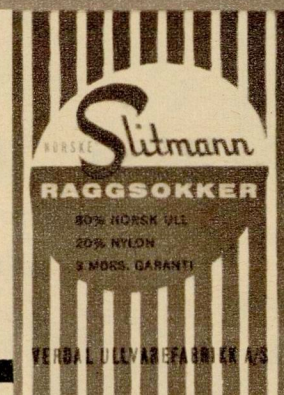
Løg, plantepotter og træetiketter er indholdet i katalogets mere prosaiske kapitel, men så kommer den dramatiske slutning, hvor kemikalierne kæmper med ukrudt og skadedyr og efter voldsom kamp sejrtræt forlader kamppladsen.

Kataloget ligger i brugsen. Se det igen. De vil opdage, at FDBs frøafdeling har sørget for alt til havefolket – eller så godt som. Der står nemlig ikke noget om, hvordan vi efter endt slid når hen i en skyggefuld krog med en laskende øl. Men det finder vi nok ud af. Det er bare alt det andet, vi behøver god og nyttig vejledning om.

KARTOFFELHYPPEREN

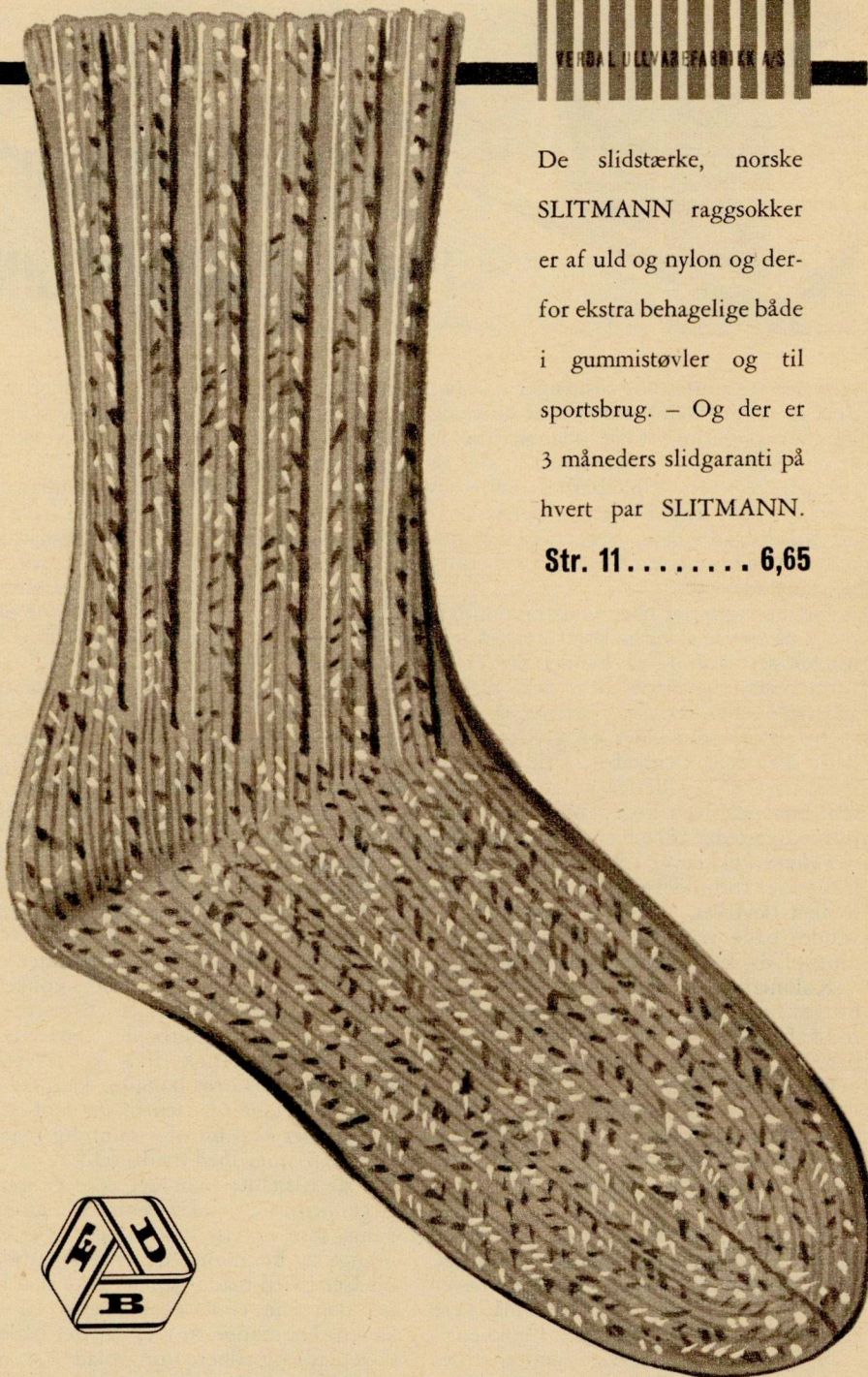
*) To svære ord, der simpelthen betyder: Tomater.

Kvalitet og slidstyrke for meget mere end prisen...

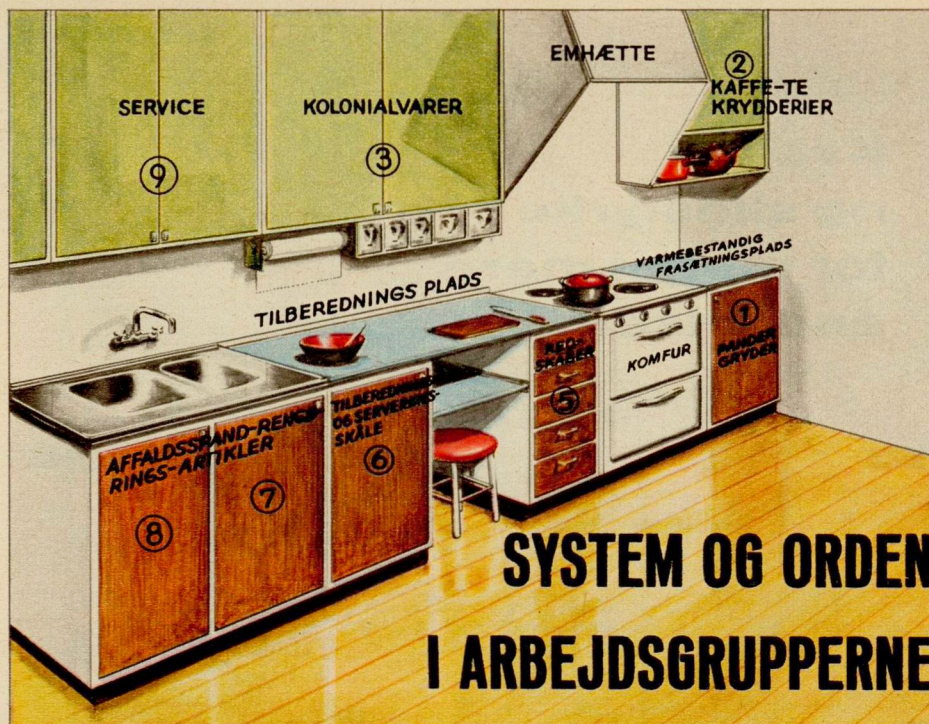

De slidstærke, norske SLITMANN raggsokker er af uld og nylon og derfor ekstra behagelige både i gummistøvler og til sportsbrug. – Og der er 3 måneders slidgaranti på hvert par SLITMANN.

Str. 11 6,65

-gå i Brugsen - så får De dividende - ovenikøbet

SYSTEM OG ORDEN I ARBEJDSGRUPPERNE

KØKKENETS indretning afhænger i så høj grad af rummets dimensioner, af døres og vinduers placering, at det i mange tilfælde er umuligt at gennemføre den helt rigtige rækkefølge i arbejdspladsernes indbyrdes forhold. Men meget kan dog opnås, hvis de enkelte arbejdspladser er rigtig indrettet, så man lige ved hånden har de ting, der anvendes mest.

Det er vigtigt at have god frasætningsplads på *begge* sider af komfuret. På tegningen ses *skab 1*, på hvilket der er en varmebestandig plade af f. eks. rustfrit stål, sten eller terrasso. Løvrigt er der i skabet plads til pander og gryder. Over dette skab er et vægskab (2) til kaffe, te, soya, diverse krydderier m. m., der kun skal anvendes ved kogepladsen. Og over selve kogestedet er emhætten anbragt.

I dette køkken er tilberedningspladsen i direkte forbindelse med kogepladsen, hvilket bevirker, at alle de ting, der anvendes både ved kogeplads og tilberedningsplads, kan opbevares bekvemt.

Kolonialvarer, der er placeret i skab 3, bruges begge steder – det samme gælder redskaberne i skuffemøblet (5) og tilberednings- og serveringsskåle, der opbevares i skab nr. 6.

Ved en sådan planlægning opnår man den mest koncentrerede arbejdsgang, idet tilberedningsbordet udnyttes både som frasætningsplads ved komfur og som frasætningsplads ved opvask.

For husmoderens fødder og ben er det af stor betydning, at det mest mulige arbejde udføres siddende, men det kræver en vis tilvænning – og man må lære sig selv at bruge siddepladsen i køkkenet.

Når det snavsede service samles, stilles det på tilberedningspladsen nærmest vasken, og opvasken foregår da fra højre mod venstre – idet man skyller af i udslagsvasken, vasker i den almindelige vask

og lægger op til venstre. I vægskab 9 opbevares service. Skabene 7 og 8 udnyttes dels til affaldsspand, dels til diverse rengøringsmidler.

For at de forskellige arbejdspladser skal fungere rigtig, må de også have den rigtige størrelse. Dette afhænger naturligvis af den daglige husholdnings størrelse, men en normal familie fra 2 personer og op til 6 behøver nogenlunde samme plads i køkkenet. En frasætningsplads med varmebestandig plade bør være 40–50 cm. Derefter følger komfuret, der normalt varierer mellem 55 til 70 cm. Tilberedningspladsen må mindst være 80 cm – det vil dog være at foretrække, at den ligger på omkring 100 cm. Opvaskepladsen skal være mindst 120 cm – og dette mål er baseret på brug af tørrestativ.

Illustrationen viser et køkken med de 3 arbejdsgrupper samlet ved en væg. Dertil kommer så opbevaringspladsen, bestående af køleskab og (eller) madskab. Med denne opbygning af køkkenet må der være en speciel smøreplads. I større køkkener, f. eks. landhusholdninger, hvor der er mere tilberedningsarbejde, bør denne plads være stor nok til at konservering, slagting og større bagning kan ske der uden at optage pladsen til de daglige arbejder, der skal udføres samtidig med de større arbejder med madforråd.

I de tilfælde, hvor det ikke er muligt at gennemføre den koncentrerede arbejdsgang, som er vist her, vil det dog være muligt at udarbejde de enkelte arbejdspladser på en måde, så man ikke skal løbe fra den ene ende af køkkenet til den anden. Da mange ting er knyttet både til kogeplads og tilberedningsplads kan man i tilfælde, hvor samlingen *ikke* er gennemførlig, have dobbelte portioner af de mest anvendte kolonialvarer og evt. de redskaber, der anvendes meget begge steder.

HER ER OPSKRIFTER PÅ RESTRETTER

Restretter er en ligefrem nødvendighed, hvis man vil leve livet let i køkkenet. Og de er en opmuntring, for det er da sjovt at finde på nye forvandsnumre. Se nu på *fiske-salaten*, er den ikke nydelig på frokost- eller aftensbordet? Og kommer man en masse kartoffeltærter med i salaten, er den fyldig nok til en middagsret. Også *æblemarengsen* kan der broderes videre på med et lag hindbær eller brombær-syltetøj mellem æble og marengs eller mandel-splinter blandet i marengsen. Den engelske bixsemad er en afveksling fra den danske – og sundere er den sikkert, hvis man skal se på *det*.

Øverst til venstre

FISKE SALAT

En rest kogt torsk
En rest kogt selleri
Syltet agurk
Hakket æg
Tomatpuré eller ketchup
Olie-eddike-senneps-marinade.

Agurkerne skæres i bitte små terninger, sellerien i noget større og anbringes i striber skiftevis med fisken. Tomatpuré eller ketchup trækkes i striber over fisken. Marinaden rystes sammen af en del eddike til tre dele olie, sennep, salt, sukker og peber. Spar ikke på marinaden. Brød kan gives til.

Øverst til højre

BONDEÆGGEKAGE

4 æg
3 dl mælk
½ spsk. mel
½ tsk. salt
Margarine
Kogte kartofler, rester af
kød og grønsager
Purlog.

Æggene piskes sammen med mælk, mel og salt. Margarinen smeltes på panden. Æggemassen bages herpå ved jævn varme. Kogte kartofler, kød og grønsager udskæres, brunes og lægges over.

Nederst til venstre

ÆBLEMARENGS

2 (ca. ½ dl) æggehvinder
100 g (ca. 1 dl) sukker
En rest æblegrød
(ca. ½ l).

Æggehvinderne piskes godt stive. 2 spiseskefulde af sukkeret piskes i. Resten af sukkeret vendes i.

Æblegrøden hældes i et smurt ildfast fad. Marengsmassen fordeles herover.

Bagetid: ca. 30 min. ved svag varme (125–150°).

Nederst til højre

ENGELSK BIKSEMAD

2-3 løg
50 g margarine
2 æbler
1 tsk. karry
Salt, peber
Saft af ½ citron
Ca. 2½ dl suppe eller vand + suppeterning
Rest kogt eller stegt kød
Kulor, evt. meljævning.

Løgene hakkes groft og brunes i margarin i en gryde.

Æblerne skæres i terninger og brunes med til sidst sammen med karryen.

Kødet hakkes med en kniv på brædtet (eller skæres i meget små terninger) og tilsættes sammen med de øvrige ingredienser.

Retten jævnes om nødvendigt med meljævning.

Serveres med spaghetti eller løse ris.

**FISKE
SALAT**

**BONDE
ÆGGEKAGE**

**ÆBLE
MARENGS**

**ENGELSK
BIKSEMAD**

...et husmor opråb

Kære Forbruger-Nyt!

I årevis har jeg ønsket mig en „dyr kontorstol“ med ryglæn og hjul og til at bejse op og ned. Men jeg er husmor med fem småbørn, så det ønske får jeg næppe nogensinde opfyldt.

Men nu ser jeg FDBs nye stol til forsamlingshusbrug og til brug som spisestuestol. Prisen på denne stol er så overkommelig, at De må slå et vældigt slag for, at husmødre anskaffer sig den. Mange dårlige rygge kan undgås, hvis man har en rigtig stol, når man sidder og mader småbørn, eller når man sidder længe ved symaskinen eller i køkkenet. Hvorfor skal en husmoder ikke sidde lige så godt hjemme, som en ung kontordame sidder i arbejdstiden?

— Hvor er det indlysende rigtigt tænkt og skrevet. Er der mon een af tusinde husmødre, som har en stol beregnet til hendes arbejde? Og hvorfor? Fordi vi er vor egen arbejdsgiver, og — når det gælder den slags ting — en rigtig dårlig. Vi tænker sjældent over, hvor vigtigt det er, at vi sidder rigtigt, og skulle tanken strejfe os, så ømmer vi os ved at bruge penge til en stol til os selv. Når vi senere i livet døjer ryg-, skulder- og arm-smerter og måske kommer af med en masse penge for at reparere på skaderne, er det for sent at tænke på, at den sparsommelighed ikke var meget bevendt.

Det er fru Bodil Leerbeck i Søborg, der er den oprørske husmoder, og det er FDBs

stabelstol J 69 (omtalt og afbildet i Forbruger-Nyt den 1. september 1958), hun synes så godt om. Den koster med træsæde 46 kroner og kan købes i brugsforeningen efter FDBs møbelkatalog (som brugsen har eller kan skaffe). Stolen kan naturligvis også fås i FDBs møbelafdelinger, i Anva, Norita, BF-magasinet samt HBs møbelbutikker i København.

Lænestolen nr. 301 er også en af fru Leerbecks ønskedrømme, og hun skriver: *men jeg vil gerne have en skammel i højde med stolen til at lægge benene op på. En sådan skammel er lettere at have i stuerne end en decideret hvilestol med de lange sæder, og som iøvrigt er svær at komme op fra, hvad der har betydning for en mor, som pludselig må kunne springe afsted.*

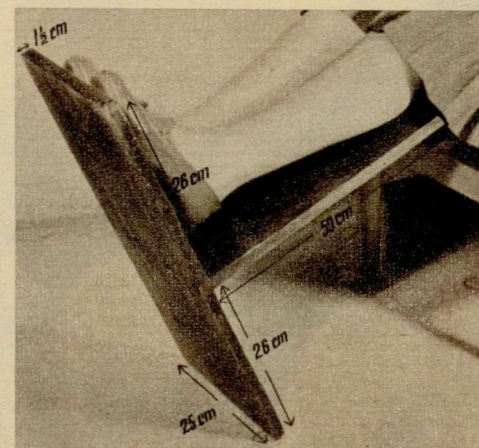
Der er kommet en sådan fodskammel, oplyser FDBs møbelafdeling, skamlen har betegnelsen J 71 og er polstret som stolen. Med stof koster den cirka 100 kroner. Det er jo ikke helt billigt, og vil man ikke ofre så meget på sine ben, er der den geniale og billige vinkelskammel, som ses på billedet herunder. Man kan selv lave den eller få en snedker til at slå den sammen. Det er naturligvis ikke et møbel i samme forstand som fodskammelen, men vinkelskammelen kan jo males i passende farve eller fremstilles i en pæn træsort — og endelig kan den gemmes bag et af stuens møbler, når der ikke er brug for den. Hele herligheden består af to stykker træ, stillet vinkelret på hinanden, og målene på delene er indtegnet på fotografiet.

Nu er der slået et slag for, at vi sørger for at have en god arbejdstol. Den findes, og vi håber, at fru Leerbecks opråb vinder genklang. Tak for det.

Til venstre skamlen J 71 fra FDB, svarende til lænestol 301.

Herunder den mere simple vinkelskammel. Målene er indtegnet.

?? - SVAR

NURÉNFLASKENS lukning skaffer os stadig mange læserbreve. Vi slutter diskussionen for denne gang med at nævne et af de mange forslag om at lave en prop til flasken. Fru Karen Thyesen, Kalundborg, skærer en trekant ud i begge sider af korkproppen og sætter den helt ned i flasken igen, det giver en passende stråle. Samme system bruger fru Karen til sin olieflaske, når mayonnaise skal røres — og det er en glimrende idé, for det rælsomme ved mayonnaise-røringen er den langsomme dosering af olie i begyndelsen. På grund af den omtalte prop siver lien tilpas langsomt ned i skålen, og mayonnaisen er rørt på få minutter og med langt mindre besvær.

Vi giver denne gang fru Thyesen de 25 kroner for hendes raktiske sans. Hun ordner også rugtfarveflaskerne: de får en arm strikkepind eller et varmt øm stukket gennem plasticapslen, så har hun et hul, ad hvilket farven kommer dråbevis ud af flasken.

Andre læsere har fundet ud af, at madkulørens plastic-kapsler passer til Nurénflasken og er meget bedre på den end på kuløren. Til gengæld får kuløren en kapsel fra salat-olie-flasken.

— Ja, sådan er der så meget. Vi byfabrikkerne har fået alt at vide om kapsler og propper, og det skal nok give resultater.

Fru Steen beklager, at pakke-rugbrød ikke sælges i to tykkelser. Til skolebørn og sultne unge mennesker er brødskiverne for tynde.

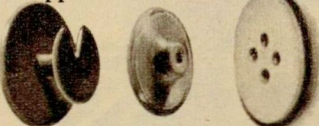
Brød i skiver sælges i to tykkelser, fru Steen. Pakkerne med syv skiver vejer 200 gram, og pakkerne med 14 skiver vejer 500 gram. Altså: hver skive i den store pakke vejer syv gram mere. Alle brødfabrikker fremstiller disse to tykkelser, og det ville være urationelt og fordyrende at sælge pakkebrødet i endnu flere tykkelser. Skal skiverne være tykkere, må brødmaskinen være den bedste og billigste udvej, hvis familien er på mere end tre-fire personer. Eva-pålægsmaskinen er iøvrigt god at skære brød på, og har man så plasticboksen med det

røde låg, kan man skære brød en gang om dagen og gemme det på samme måde som pakkebrødets skiver.

Fru Johanne Christensen, Ejstrupholm, er glad for FDBs arbejdstøj, men beklager sig over metalknapperne, der ødelægger stoffet, falder af og laver huller, så de ikke kan syes i igen.

Beklædningsfabrikkerne svarer, at man har været klar over problemet og delvis taget konsekvensen deraf. For ca. 6-8 måneder siden gik man over til at anvende nylonknapper i alle jakker. De sættes i jakken som en slags emblem-knap, det vil sige, at de kan tages ud for vasken og derved skånes både tøj og vaskemaskine.

Og fra januar i år, siger direktør Braskov, er al Slidmand-arbejdstøj forsynet enten med isatte knapper af nylon eller plastic eller med isyede knapper af samme materiale. I de billigere arbejdstøj-kvaliteter vil man antagelig fortsætte med de islåede knapper.

GAMMELT KVINDEFAG PUDES OP

Husligt arbejde fører ikke til noget... er næsten blevet til et slagord. Det må af-lives, mener Danske Kvinders National-råd, for der ligger masser af opgaver og venter på de dygtige husmødre eller hus-assistenten, som af den ene eller anden grund ønsker arbejde uden for hjemmet.

Og arbejde er der. Der mangler kvalificerede kvindelige rengøringsledere til private og offentlige institutioner. Nye bygningsmaterialer, nye bord- og gulv-belægninger og nye rengøringsmidler kræver forudsætninger og viden, hvis ikke

en lang redegørelse om behovet for kvalificerede ledere på de huslige områder i erhvervslivet og om den betydning, det vil have for mange husligt uddannede kvinder, om der fandtes supplerende kursus for dem, så de kunne gå ind i erhverv, hvor deres huslige erfaringer kunne bruges. Lis Groes anmodede handelsministeriets tilsyn med den tekniske uddannelse og Teknologisk Institut om at se på mulighederne for tilrettelæggelsen af så-danne kursus. Det har naturligvis taget sin tid. Men den 15. februar begynder det første kursus for rengøringsledere på Teknologisk Institut i København. Kursus varer i fire måneder.

Der stilles ingen særlige betingelser for at deltage (ingen eksamen, ingen alders-betingelser), men naturligvis er det bedst om kursusedtagerne har beskæftiget sig med praktisk rengøringsarbejde tidligere.

Kursusafgiften er 415 kroner. Danske Kvinders Nationalråd har rettet henvendelse til mange store virksomheder om at sende deres rengøringsassistenter på dette første kursus og med økonomisk støtte.

Enligtstillede kvinder kan ved henvendelse til socialkontorerne opnå kommunal støtte, idet der kan henvises til uddannelseshjælp i forsorgslovens paragraf 282. Endvidere gør Danske Kvinders Nationalråd opmærksom på, at kvinder, der er knyttet til en organisation, måske kan få økonomisk støtte gennem den. Mange kvindeforeninger vil være interesseret i at yde hjælp til deltagelse i et kursus, der baner vej for et nyt arbejdsfelt for kvinder.

Nu må vi håbe, at de huslige kvinder ser de muligheder, der her åbnes for at „husligt arbejde kan føre til noget“ – ved at søge ind på dette kursus, så andre også kan komme i gang. Det er godt, at nationalrådet slår et slag for den husligt arbejdende kvindes fremtidsmuligheder.

NYT i Brugsen

HJORTETAKSSALT kan man nu få i de nydeligste sølvskinnende alufoliebreve med lyseblå for- og bagside. Der er 20 gram i brevet – og en god opskrift på lagskagebunde bagpå. I denne nye pakning fra krydderimøllen holder hjortetaksalt sig uforandret i mindst et år, også efter at der er taget af indholdet, blot man husker at lukke brevet godt til igen. Nu kan man altså have et brev liggende til den dag, man pludselig får brug for hjortetaksaltet – det turde man ikke tidligere, for det fordampede lige så stille i løbet af kort tid, hvis man ikke gemte det i tætsluttende glas.

HELE, fint afskårne stykker kanel pakker Krydderimøllen også i klare cellofanposer. Fordelen ved disse poser er bl. a., at man nu er fri for brudsplinter ved ikke, som tidligere selv at skulle brække stængerne over.

MINUS 30 GRADER. Hidtil har vi lukket vore pakker til fryseboksen med cellofantape eller sejl-garn. Cellofantapen er god nok, hvis bare den kunne tåle de lave kuldegrader, men det kan den ofte ikke, og den springer itu. Nu har FDBs papirafdeling optaget forhandlingen af Vinyltape, som tåler indtil 30 graders kulde og er holdbar over for svage syrer, alkali og fugt. Vinyltapen er godt til meget andet, for den smyger sig om alle kanter og er stærk og god til vandtæt lukning af dåser, og til småreparationer af regnfrakker, plasticgardiner o. lign. Vinyltape fås ufarvet, hvid eller gul i ruller med ni meter og med 66 meter.

ER DET TEAK ELLER PALISANDER

store værdier skal ødelægges eller rengøringsudgifterne overdimensioneres. For kun et par år siden måtte et sygehus forny linoleumsbelægningen på alle gangarealer. Det kostede 20.000 kroner, og årsagen var, at man havde vasket linoleumsgulvene med sulfo. De holdt i tre-fire år, og skulle have ligget i mindst 25.

Der mangler køkken- og husholdningsledere i feriehem, feriekolonier, i kollektivhuse, i markentenderier, mennesker, som har kendskab til den økonomiske administration, lederpsykologi og teoretiske kundskaber med hensyn til indkøb, ernæring m. m. Vaskerier og renserier ønsker også kvalificerede ledere inden for de mange områder, hvor de beskæftiger kvinder.

Nationalrådet henvendte sig i 1956 til daværende handelsminister Lis Groes med

HUSET

Husets badeværelse er kun 2,15 meter gange 1,55 meter. Men det er sommer-himmel-lyseblåt. Og der står et stort fyrretræ og kigger ind ad vinduet. Der er ikke fliser på væggene men stenemalje. Det er en særlig behandling, som ikke enhver maler kan påtage sig, og den tager sin tid, men er dog billigere end fliser, og vi synes ligesom arkitekten, at den også er smukkere.. Vægfladen er ligesom lidt nupret og langt mere levende end de såre bygtegniske og såre sterile flisevægge. Fliser skal desuden holdes blanke, og enhver flisevant husmoder vil skrive under på, at det tager tid. Disse vægge tørres kun over en gang om ugen, hvilket ikke forhindrer dem i at stråle lige venligt, og himmelblåt, og pletter ses ikke på dem, og arkitekten har lovet, at de holder vores levetid ud.

Badeværelset har terrassogulv, men naturligvis ikke som alle andre. Arkitekten udbad sig store sorte skærver i blandingen. Da gulvet var slebet af, lå de sorte skærver i det gråhvide gulv og så vældig dekorative ud. De vidnede om de små tings store virkning. Det er alligevel godt, at man har en arkitekt, der kan finde på sådan noget.

Familien bryder sig ikke om karbad. Det havde til følge, at intet kunne blive lidt større på badeværelsets bekostning – og det er nu rart at kunne røre sig i en entre. I badeværelset er man omgivet af en bruse, en vaskekumme, et bidet samt WC (det kunne

desværre ikke være et sted for sig selv). Væggene er godt udnyttet. Der hænger et medicinskab, to mørkeblå stringhylder, der agerer lagerplads for vaskemidler og toiletartikler og desuden er bærer af badehætter, vat m. m. Der er håndklædestativer, kroge til vaskeklude og holdere til tandglassene samt en hylde, et spejl og en plasticovertrukken spiral-gardinsnor til at hænge småvask på. Der er varme i gulvet og desuden et lille, fladt varmeapparat.

Vaskekummen er fritstående med et par centimeter mellem væg og kumme, og der er ingen baner på den. Mellem brusen og kummen sidder på væggen et blandingsbatteri med en lang svingtud, som kan svinges ind over kummen, når den skal fyldes, og ud over en spand, når det er påkrævet. Blandingsbatteriet leverer desuden også vand til bruse. Også på anden måde opfører husets vaskekumme sig tænksomt. Den lukker billigt og effektivt for afløbet. Der findes jo to gængse vaskekummelukkemetoder. Den ene er gummiproppen, tøjet i en snor, og som altid slipper sæbevandet ud på klatvaskens højdepunkt. Den anden kræver forkromede ting på vaskens kant, dyrt og godt. Husets vaskekumme har en ganske simpel løfteprop. Det er en plasticdippedut fastgjort i afløbsrøret, men indrettet sådan, at når man løfter den op, så bliver den der, og trykkes den på plads, så lukker den kummen til som en østers. Som man vil se af alt dette, har husets arkitekt en knippeldygtig kone.

DE FATTIGE OG DE RIGE

De tre i artiklen
omtalte bøger –
alle fra Det Danske Forlag
– er:

Gunnar Myrdal:
Verdens økonomiske ulighed.
Kr. 13,75

Margaret Mead:
Kulturmenstre og tekniske fremskridt.
Kr. 12,75

Erik Reske-Nielsen:
Kampen om Alger.
Kr. 3,00

En svensk, en amerikansk og en dansk forfatter om problemer i de underudviklede lande

DE FLESTE mennesker har vel undertiden givet evangelisten Matthæus ret i, at verden synes indrettet efter princippet: *enhver, som har, ham skal der gives ... men den, som ikke har, fra ham skal endog det tages, som han har ...* For fremtiden vil man kunne støtte denne opfattelse på en videnskabelig argumentation, formuleret af en verdenskendt økonom, professor Gunnar Myrdal i bogen *Verdens økonomiske ulighed*, som netop er udsendt af Det Danske Forlag. Bogens tanker, som både er møntet på forholdet mellem personer og på forholdet

mellem stater er her sammenfattet i en mere let tilgængelig form end i Myrdals forudgående fagvidenskabelige afhandlinger, men populariseringen er så sandelig sket uden at mildne hverken den svenske eksministers skarpe (og diskutabile) standpunkter eller hans provokerende måde at sige tingene på.

Med den autoritet, det giver at have været formand for FNs Europakommission i 10 år, skriver han f. eks.:

De rige og økonomisk fremskredne landes nuværende stilling til de fattige og underudviklede landes stræben efter økonomisk udvikling karakteriseres bedst ved den negative måde, som de hyppigst bruger deres magt på. De kan nægte – og de nægter – at yde økonomisk hjælp i nævneværdigt omfang. De kan afslå – og de afslår – at deltage i internationale aktioner, der tilstræber stabilisering af de underudviklede landes eksportpriser eller kontrol med de internationale industri- og søfartskarteller, ligesom de afslår at deltage i alle de andre gode formål, som økonomer og statsmænd bandt deres nationer til under og umiddelbart efter den anden verdenskrig ... Hvad de internationale hjælpeorganisationer angår, tilføjer Myrdal, har bestræbelserne for at gøre dem mere og mere uskadelige i reglen været en succes.

Vel spiller idealer og social samvittighed en betydelig rolle både indenfor en stats egne rammer og i forholdet mellem nationerne, siger forfatteren, men stort set er det sådan, at først når de, som har grund til klage, får magt, er tidspunktet kommet, hvor idealer og den sociale samvittighed kan blive virksomme.

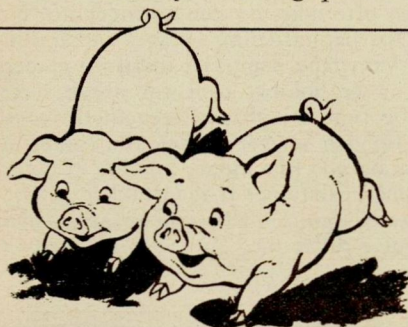
Disse bemærkninger har ikke blot adresse til kolonimagterne. Vi skandinaver f. eks. er mellem den sjettedel af jordens befolkning (udenfor sovjetblokken), som Myrdal regner til de velhavende, og ganske vist – indrømmer han – eksisterer der her i Norden en vis anti-imperialisme og en mere udbredt medfølelse med de underlegne, men også her holdes disse følelser normalt tilbage af den interesse-solidaritet, der binder disse lande (de skandinaviske) til kolo-

nimagterne og i endnu højere grad af et tæt tågeslør af belejlig uvidenhed og ligegyldighed.

Når lighedsidealene har kunnet præge den vestlige civilisation i mange hundrede år samtidig med, at verdens goder rent faktisk var fordelt så ulige, skyldes det bl. a., mener forfatteren, at hele systemet af psykologiske og ideologiske skranker beskyttede de velstillede fra kendskab til sådanne sociale forhold, som ville være pinlige for dem. Medvirkende har det også været, at de fleste økonomiske tænkere vel har anerkendt lighedsdoktrinen, men skyndsomst har henvist den til en abstrakt afdeling i den økonomiske teoris kælderetage. Sædvanligvis er det derfor lykkedes bedrestillede mennesker at bevare en god samvittighed samtidig med, at de i teorien hyldede lighedsidealet, men i praksis varetog deres hævdvundne interesser – og det er naturligvis endnu lettere at bevare den belejlige uvidenhed, når de mennesker, der sulter ihjel, bor i Asien eller Afrika.

At de underudviklede landes problemer nu trænger sig mere på, bør man derfor ikke opfatte som et udslag af stigende medfølelse eller international solidaritet. Der er blot sket det, at folk i de rigere lande har fået øjnene åbnet for elendigheden i de fjernere lande og opfattet den som en trussel mod deres egen sikkerhed. At slå sin lid til de hjælpeprogrammer, den voksende indsigt og dermed følgende pinlige forlegenhed måtte fremkalde, ville være lige så fejlagtigt. Ingen af de planer, som er blevet fremlagt om finansiel bistand til udvikling af underudviklede områder, har nogensinde haft et sådant format, at det ville have lagt beslag på mere end en ringe brøkdelt af den årlige stigning i de rigere landes nationalindkomst. Hvilket betyder, at man aldrig har tænkt at bringe virkelige ofre. Og ikke een af dem, som er gået ind for disse hjælpeprogrammer, har nogen sinde tvivlet på, at hjælpen ville blive en lønnende investering for de rigere lande.

Nej, siger Myrdal, jeg råder med ren samvittighed til en fornuftig nationalisme (i de underudviklede lande), da det er min

★ største foderbesparelse

★ største tilvækst

★ mindste slagtesvind

★ bedste sundhedstilstand

Derfor er

Terramycin*
TILSKUDSFODER

det
foretrukne antibiotika
tilskudsfoder til grise

FÅS I BRUGSEN

overbevisning, at en virkelig fremgang for de underudviklede landes nationalistiske økonomiske politik (efter en overgangstid) vil bringe os nærmere hen mod og ikke fjernere fra det stadium, hvor man effektivt kan tilstræbe en fælles verdenspolitik, bygget på international solidaritet.

I virkeligheden anbefaler Myrdal altså de underudviklede lande at „løfte sig selv ved håret“. Hans tro på, at dette kan lade sig gøre, hænger sammen med en teori om det „selvforstærkende sammenspil“, som er det økonomisk centrale i bogen. Et sådant sammenspil med negativ tendens står man overfor, når en mand på grund af fattigdom ikke får nok at spise, som følge af underernæring bliver syg, som følge af sygdommen bliver endnu fattigere o. s. v. Det er her, Myrdal finder sig i overensstemmelse med Matthæus. En tilsvarende „ond cirkel“ befinder de fleste underudviklede lande sig i. *De er fattige, fordi de er fattige*, som det udtrykkes med et af bogens paradokser. Man kan imidlertid, docerer Myrdal med megen overbevisning, også fremkalde en selvforstærkende proces i opadgående retning: et samspil mellem mindre fattigdom, mere føde, stigende sundhedstilstand og større arbejdssevne.

At få disse landes onde cirkel til at løbe den modsatte vej forudsætter imidlertid efter forfatterens overbevisning bevidste politiske indgreb – ja, simpelthen en meget indgribende planøkonomi. Senere vil der imidlertid blive plads for mere privat foretagsomhed. Det er en udvikling stik modsat den, der er foregået i de nu mere fremskredne lande, men – hævder Myrdal – *ingen ser nogen anden løsning på de stadig voksende vanskeligheder i de underudviklede lande.*

– Et helt andet sæt af de underudviklede landes vanskeligheder præsenteres man for i en anden bog fra Det Danske Forlag: *Kulturmonstre og tekniske fremskridt*, skrevet af den verdensberømte amerikanske etnolog Margaret Mead på basis af en omfattende Unesco-undersøgelse, hun har ledet. Hun opruller en mængde af de snart kuriøse, snart dybt alvorlige kulturelle og menneskelige problemer, som opstår, når vestens tekniske civilisation støder sammen med helt andre kulturformer.

Det er f. eks. forkert at tro, påpeger hun, at en teknik, der kan lette det daglige arbejde, altid vil være kærkommen. Naturligvis er det for millioner af kvinder et trælst slid at hente vand ved landsbybrønden og vaske tøj på stenene i floden – men det giver også anledning til samvær, som tit sættes højere end besværet. Mange steder ville en jernplov betyde et kolossalt teknisk fremskridt, men Baiga'erne i Indien afslog denne lettelse, fordi de ikke ville gengælde jordens gavmildhed med den råhed, det – som de sagde – ville være at flå i hendes bryster og sønderrive hendes bug. De fandt, at trækakken var et mildere redskab – for jorden.

Til syvende og sidst forudsætter begejstring for arbejdslettelser jo også, at man kun betragter arbejdet som et *middel*, men blandt nogle folkeslag er slid og travlhed i sig selv en dyd – eller en nydelse, som er mere værd end penge. Margaret Mead fortæller fra Madagascar om en handelsmand, som pure nægtede at sælge hele sit varelager under eet, skønt det var en overpris, han fik tilbudt. Han havde, forklarede han, ikke lyst til at kede sig resten af dagen, hvad han jo måtte, hvis han solgte alle sine varer til den første den bedste kunde.

Fejlagtigt er det også at tro, alle mennesker trakter efter en forbedring af deres levestandard. Nogle graver simpelthen eventuelle ekstraindtægter ned, andre ser i en lønforhøjelse blot en anledning til at forkorte arbejdstiden, uanset hvor lav levestandarden er, og atter andre bliver over-skuddet kvit ved at leje folk til at udføre arbejdet.

Desuden er en rimelig fordeling af den tekniske udviklings resultater naturligvis en meget vanskelig sag. I mange egne i Sydøstasien har det mest iøjnefaldende resultat af traktorens indførelse været, at tidligere fæstebønder nu er reduceret til daglejere, hvilket atter vil sige, at de er blevet hjemløse og har måttet forlade de fædrene gravpladser.

Med et væld af eksempler dokumenterer Margaret Mead, hvorledes de tekniske fremskridt betales med opløsning af familie- og stammestruktur, underminering af traditionelle livsværdier og usikkerhed i livsholdningen. *Vil vi hjælpe de under-*

udviklede lande, kan vi altså ved at betragte hjælpen som et blot og bart teknisk-økonomisk problem let slå lige så meget i stykker, som der bygges op.

– Synes man, alt dette er så indviklet, at man foretrækker at studere et enkelt underudviklet område, kan man vælge en tredje bog fra Det Danske Forlag: Erik Reske-Nielsens *Kampen om Algier*. Den rummer i sit lille format en mængde kendsgerninger om baggrunden for og forløbet af det nordafrikanske drama, og netop eksemplet Algier viser jo samtidig, hvor alvorlige og blodige perspektiver de underudviklede landes problemer rummer.

**Lysbro
SKOVLE**

**BEDST KENDT
KENDT SOM DE BEDSTE**

**LYSBRO FABRIKER
SILKEBORG**

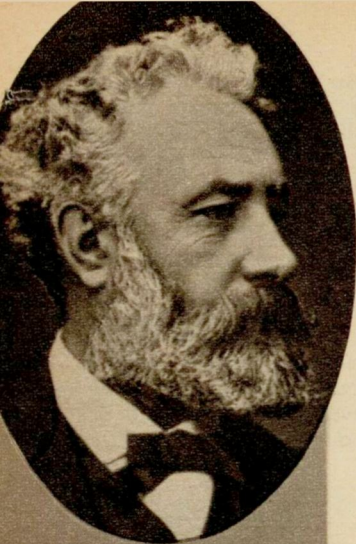
tænk på foråret - bestil markfrø nu...

Erfarne landmænd foretrækker
frø fra FDB af DLFs avl,
og frøet bestilles allerede nu i

BRUGSEN

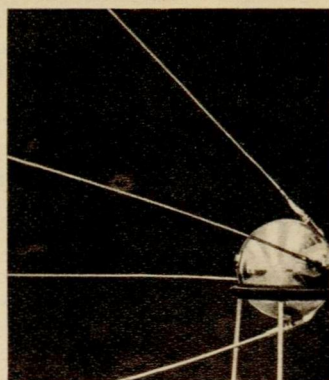
DLF-LHF og FDB
i samarbejde om
levering af markfrø

JULES VERNE

forudså det

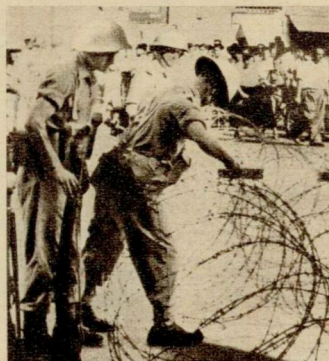
JORDEN RUNDT I 80 DAGE udkom først som „fortsat roman“ i et parisk dagblad og blev en vældig sensation. Bogens forfatter, Jules Verne fik fabelagtige tilbud om at foretage rejsen i virkeligheden, men han afslog, og han begrundede afslaget med, at han foretrak at blive hjemme og foretage sine rejser i fantasien. Og hvad oplevede han ikke? Han rejste med balloner, raketter og undervandsbåde. Personerne i hans romaner skød med langtrækkende kanoner og raketter, de brugte kampvogne og atom-bomber. Hans mennesker boede i skyskrabere og havebyer, de sejlede med dampskibe, der var hele flydende byer. De talte i telefoner, hvor de i fjernsyn så modparten. De så film og hørte radio og så sputnikker fare rundt i verdensrummet. Gennem sine romaner påvirkede Jules Verne opdagelsesrejsende som Fridtjof Nansen og Richard Byrd. Og allerede før hans død, begyndte hans forudsigelser at slå til. Italieneren Marconi talte trådløst, tyskeren Diesel konstruerede sin motor, brødrene Lumiere optog levende billeder. Senere kom endnu mere til: Atombomben, plasticstofferne, helikopteren, sputnik- og Hitler. Som skribent var Jules Verne (1828-1905) begyndt som skuespilleforfatter, men han gjorde sig verdensberømt med sine fantasiromaner. Her viser vi en række af hans projekter, som de i dag er løst - med angivelse af, hvornår han skrev om dem, og i hvilke bøger, de er omtalt. Hvor der er tale om bøger, som ikke er oversat til dansk, nævnes den franske titel.

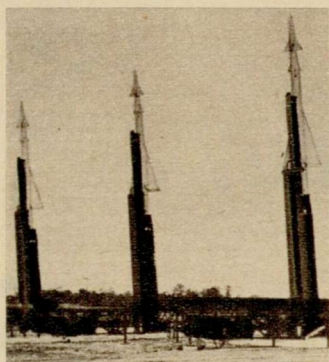
SPUTNIK, 1886. „Maskinen drives frem med en fart af 16 gange det hurtigste projektil“. Robur le Conquerant.

TALEFILM, 1892. „Sangerinden Stilla kom frem på en stofflade, belyst fra en skjult maskine“. Slottet i Karpaterne.

PIGTRAD med højspænding, 1892. „Mic kastede sig ned og fik et stød, da hans hånd ramte en tråd“. Slottet i Karpaterne.

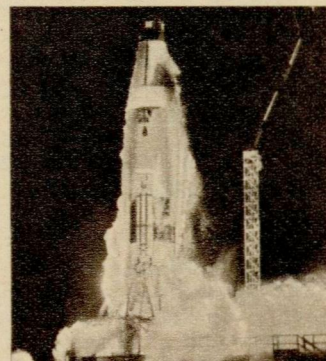
FJERNSTYREDE VABEN, 1899. „Disse raketvåben er det bedste, jeg kender, til ødelæggelse af en hel by“. L'etonnante aventure de la mission Blanc.

HITLER, 1899. „Herr Schultz har kræfter til at ødelægge folk, der ikke vil blande sig med det tyske“. Les 500 millions de la Begum.

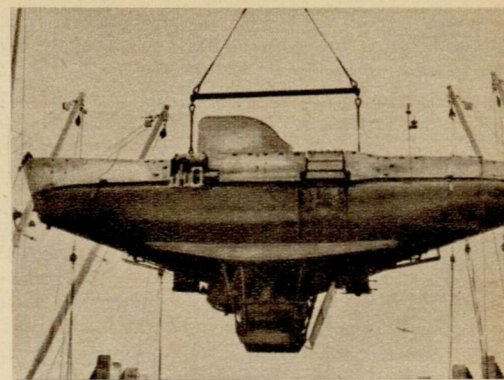
HELIKOPTER, 1886. „De vandrette vinger roterer, så maskinen kan løfte sig lodret“. Robur le Conquerant.

CANAVERAL, 1865. „Til raketten af-fyring valgtes et punkt på Floridas kyst, 27 gr. 7 min. nord“. Rejsen til Månen.

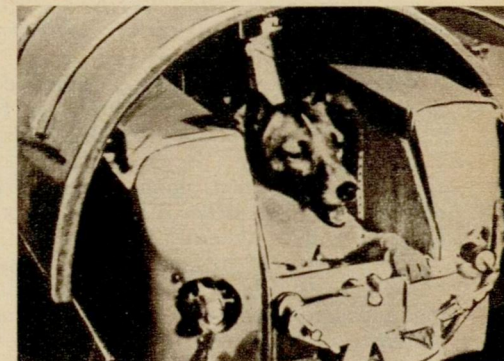
ATOMBOMBE, 1896. „Roch bruger et krudt, som rummer så enorme kræfter, at alt i et område på 10.000 kvadratmeter ødelægges“. Face au drapeau.

UNDERVANDBAD, 1870. „Jeg har et vindue, som vender mod havets uudforskede dybder. En hel armé af havdyr udgør min eskorte“. En verdensomsejling under havet.

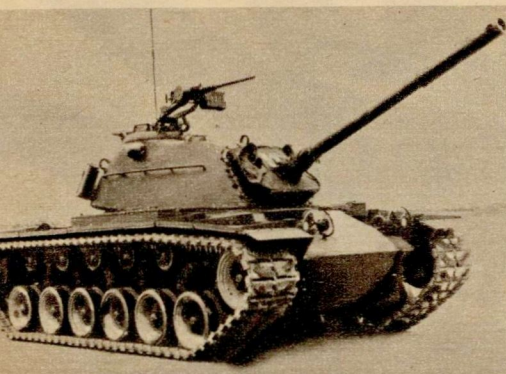
HAVEBY, 1889. „France-Ville er bygget efter de mest indgående videnskabelige studier. Hvert hus ligger frit mellem blomster og træer“. Les 500 millions de la Begum.

LAIKA, 1865. „I måneraketen medbragtes en stor kat, fordi man ville ofre dette dyr for videnskaben. På sin returrejse til jorden kunne katten indtage føde“. Rejsen til Månen.

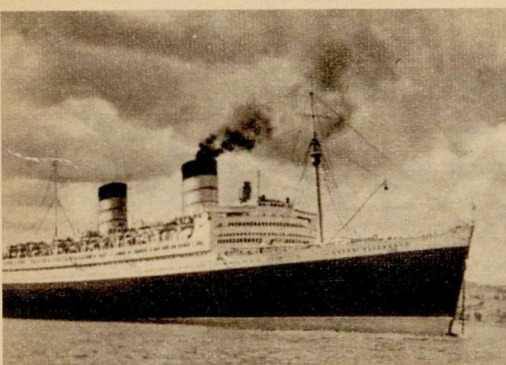
SKYSKRABERE, 1889. „I 2889 tæller hver by ti millioner indbyggere, og husene er så høje, at de rækker hundrede meter op i luften. Maden til beboerne befordres gennem rørpostledninger“. Mindre fortællinger.

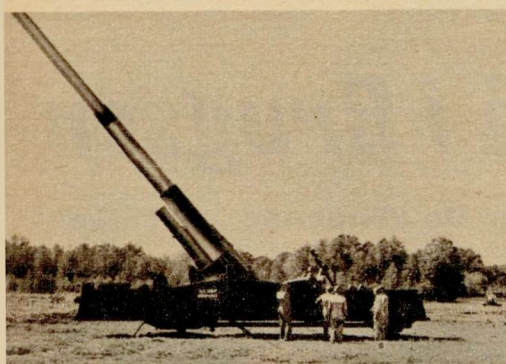
VOENNØGLE, 1880. „Betjeningen sidder i et lille tårn, som er strueret, så det modstår kugler. Hjulene indrettes sig efter banen, og kanonerne kan løftes og sænkes“. Det rullende

TELEGRAF, 1889. „Sammensætningen af en tale-telefon med en telegraf, der viser levende billeder af den, man taler med, og stråler langt den opfindelse, der er gjort med telegraphen“. Tre fortællinger.

VERNE, 1871. „Dette er intet skib, det er en sejlskib“. Verne selv sejlede med sin egen yacht på Middelhavet (Norges fjorde, disse ture var hans eneste rejser.) Une flottante.

20 CM KANON, 1899. „På 20.000 meter kan vi med mindelig projektile gennembore en plade på fyrre tommer, kanonen skyder med en overraskende sikkerhed på en afstand af 40 kilometer“. Les 500 millions de la Begum.

BRUGSEN BETALER TILBAGE

DER er stemning i Oksbøl Brugsforening i Vestjylland. Glade medlemmer strømmer ind; bestyrelsens damer skænker kaffe, og der er fri neddykningsret i cigarkasser og cigaretpakker. Der skal nemlig hentes dividende, og når det er en særlig festlig dag i Oksbøl, skyldes det, at man for godt to år siden besluttede at gå over til kontantsalg. Overgangen blev gjort yderst lempelig for debitorerne, men gælden er nu praktisk taget borte.

I første omgang dalede omsætningen, der var på 800.000 kr., lidt, men kun for hurtigt at stige igen, og sidste år var den på cirka 900.000 kr. Med medlemstallet gik det på samme måde. Det lå i 1956 på knap 400 – i dag er det på 465.

Kontantsalget har altså ikke forskrækket medlemmerne. Og da det hurtigt viste sig, at det betød en mærkbar nedsættelse af udgifterne med deraf følgende større udbetaling til medlemmerne, ja så er det ikke så sært, at der er feststemning, når dividenden hentes.

Øverst hentes dividenden på Brugsens kontor, og derunder styrker et medlem sig på en kop kaffe ved den rullende cafeteria. Og nederst hygger man sig med kaffe, en cigaret og en lille sludder.

**-- nu i guldfolie
garanti for
bedre kvalitet**

- gå i Brugsen

så får De dividende - ovenikøbet

